

VÉCSEI KÁROLY

A MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ EGYES VONATKOZÁSAI
ROMÁNIÁBAN

Migráción a népesség lakóhelyváltoztatását értjük. Ez végbemehet az országon belül, belsővándorlás, áttelepülés formájában, egyik országból a másikba való vándorlás útján; lehet részleges (ingázás), illetve teljes (lakóhelyi státusz megváltoztatása). A részleges migráció mintegy prologusa a teljes vándorlásnak.

Az etnodemográfiai struktúrák módosítása

Ezúttal csak a belső migrációval foglalkozunk. Ezen belül megkíséreljük leírni és értelmezni azokat a migrációs folyamatokat, amelyek Románia néhány történelmi tartománya, nevezetesen Erdély (beleértve Bánátot és Partiumot), valamint Moldova, Munténia, Olténia és Dobrudza között mentek végbe és folytatódhatnak ma is. Elemzésünkben főleg az 1977. évi népszámlálás adataira támaszkodunk, mivel ennél frissebb statisztikai információk nem állnak rendelkezésünkre. Az 1992 januárjában megejtett népszámlálás adatai ugyanis csak egy, esetleg másfél év múlva válnak publikussá.

E tanulmány keretében közlünk néhány adatsort. Ezek a számok és arányszámok hírt adnak a történelmileg kialakult etnodemográfiai struktúrák módosításáról, átformálásáról, a régieknek újakkal való helyettesítéséről, a pártállam által finanszírozott burkolt telepítésekről és áttelepítésekről, több mint egy millió ember rezidenciális státuszának megváltoztatásáról.

A táblázatokat függelékben tesszük közzé, és ott, ahol arra szükség van, utalásokat teszünk a bennük foglalt adatokra.

A részletes elemzés előtt vessünk egy pillantást Munténia, Dobrudza, Olténia, Moldova és Erdély néhány demográfiai mutatójára.

A történelmi tartomány	A tartomány összlakossága	A tartományban születettek száma	Az összlakosság és a tartományban születet- tek közötti különbség
Munténia, Dobrudza	7 302 618	6 648 824	+653 795
Olténia	2 354 265	2 612 397	—258 132
Moldova	4 402 798	4 867 938	—465 140
Erdély	7 500 229	7 175 975	+324 254
Egyéb terület és nem válaszolt	—	254 776	—
Románia összesen	21 559 910	21 559 910	—

Mint látjuk, 1977-ben Munténia, Dobrudza és Erdély összlakossága 978 048 fővel haladja meg a tartományokban születettek számát; Olténia és Moldova esetében az egyenleg 723 272 fővel kevesebb mint az autochton népesség. Ez utóbbi két tartomány tehát nem képezett gazdasági szempontból megfelelő mértékű vonzóerőt az aktív népesség számára. Megjegyezni kívánjuk, hogy Munténia esetében Bukarest a bevándorlók fő vonzóközpontja. A fővárosba 420 071 személy telepedett be az ország különböző részeiből az utóbbi évtizedekben.

A függelékben lévő 1—9. sz. táblázatokból kitűnik, hogy Erdély összlakossága 7 500 229 fő volt 1977-ben. Az Erdélyben születettek száma pedig 7 175 975 lélek. Erdélyből kivándorolt Moldovában 46 542, Munténiába és Dobrudzába 203 124, s végül Olténiába 40 230 személy, összesen tehát 289 896 fő. Ugyanakkor az említett területek, tartományok városaiból és falvaiból betelepült Erdélybe, elsősorban a városokba 532 908 kárpátontúli lakos. A történelmi tartományok közötti migrációs különbség tehát 243 408 fő, a volt öregátiak javára.

E migrációs folyamat következtében az erdélyi megyék egy részének lakosságstruktúrája lényegesen módosult. Ezzel párhuzamosan az etnodemográfiai struktúrák is számottevő változáson mentek át. Egyes megyékben, amint az 1-es táblázatból kitűnik, az eredeti etnodemográfiai arányok gyökeresen megváltoztak. Ezek közé tartozik Brassó megye és elsősorban e közigazgatási egység városi települései. A fenti megyében 149 070 olyan személyt vettek nyilvántartásba a népszámlálók, akik moldovai, munténiai, dobudzsai és olténiai megyék

városi és falusi (főként falusi) településeinek születtek (25,58%-a a megye összlakosságának); a városokba betelepültek aránya 33,19% (133 577 személy). Itt említjük meg, hogy e közigazgatási egység autochton lakosságának 7,71%-a, azaz 30 646 fő, a munténiai, olténiai, dobrudzsai és moldovai megyékbe vándorolt ki, ami az összkivándorlók 45,37%-a. Így az említett megye lakosságának összetétele 40%-os módosulást szenvedett. A volt óregáti megyékből jövő új lakosok 100%-a román nemzetiségű, az eltávoztak között voltak, többek között, magyar nemzetiségűek is. Ez utóbbiakról nincsenek adataink. Tény az, hogy e demográfiai folyamatok következtében gyökeresen megváltozott a megye városainak etnodemográfiai szerkezete. Ha ehhez hozzászámítjuk a megye falusi lakosságának adminisztratív úton szabályozott vándorlását a városokba, szinte kizárólag csak a preferált etnikai személyeknek adtak városi letelepülési engedélyt, különösen az utóbbi évtizedben, előttünk áll az erdélyi városok elrománosításának képe. Nem kétséges, hogy az ilyen nagyszabású demográfiai invázióknak kialakulnak a szociokulturális, sőt politikai vetületei is.

A Brassó megyei városi települések metamorfózisa nem egyedülálló jelenség. A Déli- s valamivel kisebb mértékben a Keleti-Kárpátok övezetében elterülő megyéket is elárasztotta a migrációs hullám. Így Hunyad megye, főként városi településeire is érkezett 79 377 személy (23,40% a városi összlakossághoz viszonyítva) az óregáti megyékből; az autochton lakosok közül pedig 22 742 (5,70%-a a megyei összlakosságnak) személy telepedett le Moldovában, Munténiában, Dobrudzsában és Olténiában, gazdasági-pénzügyi megfontolások, s nem ritkán adminisztratív okok miatt.

Krassó-Szörény megyében ezek az értékek a következők: 49 276 személy (12,81%-a a megye összlakosságának) betelepült, 14 716 személy (4,35%-a a megyében születetteknek) kitelepült az említett történelmi tartományok megyéibe. Hargita megyébe 13 605 óregáti személy (ez a megye összlakosságának 4,17%-át teszi ki) vándorolt be, 12 454 személy (a megyében születettek 3,46%-a) kivándorolt az említett kárpátontúli tartományokba. Az 1. sz. táblázatból az is kitűnik, hogy tekintélyes a kárpátontúli lakosság betelepülése-betelepítése Temes (82 240, 11,80%-a a megye összlakosságának), Székely (41 373, 8,59%-a a megye összlakosságának), Arad (23 331 személy, 4,56%-a az összlakosságnak) megyében is. Ha azt is figyelembe vesszük, és semmiképpen nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy ugyanezen közigazgatási egységek lakosságának nem jelentéktelen hányada (Brassó megye esetében 35 829 személy, a megyében születettek 8,86%-a, Székely megyében 25 263 fő, vagyis az autochton népesség 5,81%-a Fehér megyében 4,39%-a, Krassó-Szörényben 4,35%-a, Kolozs megyében 4,39%-a, Maros megyében 3,77%-a) kelt útira a kárpátontúli területekre, akkor még egyszer hangsúlyozhatjuk, hogy az emberek szükségből, karriervágyból, kényszerből ösztökélve vándoroltak.

A legnagyobb vonzóközpont természetesen az akkori idők Bukarestje volt, ahová az erdélyi részekről 130 238 személy, azaz az erdélyi összkivándorlók 44,93%-a gravitált. A moldovai bevándorlók 66,71%-a (252 272 személy), az olténiaiak közül pedig 62,66% (144 140 fő) telepedett be a fővárosba. Összesen 526 650 személy, azaz 65,37%-a, a 805 697 Munténiába betelepülő erdélyi, moldovai és olténiai vándorló népességnek. A bevándorlók nem csupán cselédeknek elszegődött székely parasztleányok. Más társadalmi rétegek is elmentek szerencsét próbálni a fővárosba az ország minden tájáról.

A fentiekhez csupán egy-két megjegyzést szeretnénk fűzni. Nyilvánvaló, hogy az erdélyiek többsége, azaz a kitelepülőknek 83,85%-a Munténiát részesítette előnyben. Az olténiai települések nem vonzottak sok embert (lásd az 5. sz. táblázatot). Az olténiai megyékbe (Dolj, Vilcea, Gorj, Mehedinji és Olt) 40 230 személy vándorolt be, vagyis az ország déli megyéibe bevándorolt erdélyiek 16,53%-a. A dobrudzsai két megye (Tulcea és Constanța) közül természetesen a fő gravitációs központ Constanța. Itt 16 196 személy, az említett valamennyi déli tartományokban irányuló népesség 6,66%-a telepedett meg. Viszont nem képezett számottevő vonzóerőt több más munténiai megye. Ezek közé tartoznak Teleorman, Ialomița és Buzău megyék, amelyek az említett kivándorlók 4,94%-át fogadták be. Alacsony szintű a kivándorlás Dimbovița (6123 személy), Ilfov (6125 személy), Tulcea (2458 személy) megyékbe is. Az ide elvándoroltak a munténiai, olténiai, dobrudzsai megyékbe kitelepültek 6,06%-át teszik ki. A legjelentősebb vonzóközpontok az urbanizáció viszonylag magas szintjén levő Prahova és Argeș megyék, amelyek emellett északról határosak Brassó és Székely megyékkel. Mindkettő serkentette a migrációt.

Az urbanizáció viszonylag alacsony szintje, az erdélyinél tetemesebben szegényesebb életkörülmények miatt, a Moldovába irányuló vándorlók arányszáma csekély, amint az a 7. számú táblázat adataiból kitűnik. Mindössze 46 542 személyről van szó, vagyis a kárpátontúli történelmi tartományok népfeleslegének 16,0%-áról. Ez annál is inkább figyelemre méltó, mivel 5 erdélyi megye (Kovácsna, Hargita, Maros, Beszterce-Naszód és Máramaros) 4 moldovai megyével (Suceava, Neamț, Bacău és Vrancea) határos. Négy moldovai megye (Botoșani, Iași,

Vaslui, Galați) és az erdélyi megyék között nincs közvetlen területi kapcsolat. A moldovai megyék népfeleslegének jelentős hányada viszont Erdélybe települt (Botoșani megyéből 44 917, Vaslui megyéből 39 001, Bacău megyéből 36 364, Suceava megyéből 34 622 és Iași megyéből 32 090 személy).

A moldovai megyékből beáramló-betelepített (lásd a csíkszeredai traktorgyár munkaerő biztosítását) népfelesleg az erdélyi, kárpátontúli beköltözöttek 45,98%-át teszi ki. Ennek ellentételeként ez a tartomány a városiasodás alacsonyabb szintje és egyéb szociális és gazdasági jellemzők miatt kevés elhelyezkedési lehetőséget kínált a faluból városba áramló és a más tartományokból ide vándorlók számára. Amint látni fogjuk, a déli megyékből is feltűnően kevés ember vándorolt Moldova felé. Ez a vidék, minden jel szerint, nem képezett abban az időszakban jelentősebb vonzerőt az ország más vidékein létező népfelesleg számára.

Szembetűnő, hogy az erdélyi Szatmár és Szilágy megyékben a kárpátontúli betelepülők a megyék összlakosságához viszonyítva 0,91 %, illetve 0,95 %. Bihar, Máramaros és Beszterce-Naszód megyékben 1,79—1,86 %-ot képviselnek. Kovászna (3,43 %), Fehér (3,44 %), Kolozs (2,84 %) és Maros (2,08 %) megyékben sem volt intenzívebb ez a demográfiai hullámverés. Hargita megyét már jobban érintette. Ide 13 605 személy, a megye összlakosságának 4,17 %-át kitevő populáció települt be, főként az iparosításhoz kötötten, zömében Bacău (4543 személy) és Neamț (3055 személy) megyékből. A gravitációs központ Csíkszereda volt. Székelyudvarhelyt, Gyergyószentmiklóst, Székelykeresztúrt e migrációs hullám kikerülte. Ennek az urbanizációs politikának egyik "eredménye" e történelmi tartomány városai etnodemográfiai arculatának átlényegítése.

Az előzőekben összefoglalt migráció a városok nemzetiségi összetételét alapvető mértékben módosította (lásd a 13. sz. táblát). A táblázatban felsorolt nagyvárosok összlakossága 1977-ben 1 465 379 fő, amelyből 420 300 (28,7 %) volt magyar. E nagyvárosok összlakossága tehát 1910. évhez viszonyítva 393 %-kal, majdnem négyszeresére növekedett, miközben a magyar városi lakosság 157 %-kal. 1966-ban az elemzett etnodemográfiai mutatók még rosszabbak voltak: az említett nagyvárosok összlakossága, 1910-hez viszonyítva, 266 %-kal növekedett, a magyar nemzetiségű városi lakossága csak 129 %-kal. Tehát ebből a szempontból a Gh-Dej korszak semmivel sem volt toleránsabb, mint a Ceaușescu-éra.

Kiemelendő, hogy 1910-ben az erdélyi román városi lakosság aránya a városi összlakossághoz viszonyítva 17,35 % volt (120 981 fő); 1977-ben pedig az erdélyi román városi lakosság 2 515 023 főre növekedett, azaz közel 21-szeresére (2000,79 %-kal). A magyar erdélyi városi lakosság ugyanezen időszak alatt 179 %-kal, a német városi lakosság 158 %-kal növekedett. Az erdélyi román városi lakosság tehát, a magyarokhoz viszonyítva több mint 11-szeres (11,61-szeres), a németekhez viszonyítva pedig több mint 13-szoros (13,16-szoros). Számolva az erdélyi német lakosság exodusával, ez a szám, feltehetően, felére-harmadára csökkent napjainkig. A népszámlálást követően a magyar városi lakosság sem növekedett, szem előtt tartva az alábbi orientációkat: "Marosvásárhely minicipiumban — szögezi le a Maros megyei pártbizottság 1985. november 1-én elfogadott dokumentumában — a románok száma az összlakosságban a következő két évben el kell érje az 50 %-ot". Ennek érdekében hagyják jóvá, hogy ebben az időszakban a város szociális egységeiben mintegy 7600 román nemzetiségű személyt alkalmazzanak, családonként 3 személlyel számolva, tehát 22 800 személyt; "következésképpen a jövő öt éves terv végéig a minicipium román nemzetiségű lakossága eléri az 58—60 %-ot az összlakosságon belül". (Itt jegyezzük meg, hogy 1985. január 1-én Marosvásárhelyen a román ajkúak aránya 42,9 %, a magyaroké 55,9 % volt.)

Az várható volt, hogy az iparosítási politika, a városi településeknek, mint a proletárdiktatúra társadalmi-gazdasági bázisainak gyors, erőltetett, a ruralizálódás jegyeit magán viselő felduzzasztása következtében az erdélyi városok nemzetiségi összetétele megváltozik. Ha ezek a demográfiai folyamatok a piacgazdálkodás szabályai, követelményei, nem pedig egy preurbánus etnocentrizmus égisze alatt mentek volna végbe, lényegesen más etnostrukturális városszerkezetek alakultak volna ki. A teljesítmény elvének, a munkakultúra kánonjainak ésszerű érvényesítése, kizárta volna ezeknek a mesterkél, többé-kevésbé disszfunkcionális képződményeknek a létrejöttét. Ebben az esetben időzőjelek nélkül beszélhetnénk modernizációról, urbanizációról, s más szociodemográfiai folyamatokról. Akkor lennének nyugat-európai típusú, tehát valóban korszerű városaink, azokban modern termelő-szolgáltatási apparátus, értékes technikai-tudományos információkat tároló-terjesztő intézmények, korszerű, funkcionális kultúrateremtő-terjesztő létesítményeink. Ugyanakkor nem jött volna létre a szélsőséges politikai mozgalmaknak, a tömeges és szervezett bűnözésnek, a korrupciónak, az alkoholizmusnak, prostitúciónak rendkívül kedvező társadalmi hálózata, s egyéb dezorganizációs jelenségek. Nem arról van szó, hogy e princípumok következetes alkalmazása kiküszöbölt volna mindennemű társadalmi devianciát, hanem arról, hogy ezeket normális, tehát a türhetőség keretei között tartja.

Amint láttuk, az 1977-es népszámlálás 522 908 regáti megyében született személyt mutatott ki Erdélyben. Ez a demográfiai invázió ezután is folytatódott, amiről sajnos nincsenek adataink. Ebből kiindulva, úgy tűnik, nem túlzás ha jelenleg több mint 1 millió munténiai, moldovai, dobrudzsai és olténiai személy betelepüléséről beszélünk. A bevándoroltak, s azok utódainak száma ennél jóval több. Ugyanis a betelepültek, illetve áttelepítettek itt született utódai már mint erdélyi lakosok jelennek meg a nyilvántartásokban. Mivel ez a népesség rendszerint fiatal, továbbá olyan vidékekről jött, ahol a népszaporulati mutatók magasak, ne csodálkozzunk azon, ha egyesek 1,5–2 millió kárpátontúli népesség jelenlétéről beszélnek.

Mintannyiszor, most is bebizonyosodott, hogy a feltételezett érzelmi affinitások nem nagy szerepet játszanak az alapvető demográfiai folyamatokban. Ezt tanúsítja az a tény, hogy a Munténiából, Olténiából és Dobrudzsából Moldova felé irányuló vándorlás méretei csekélynek mondhatók, bár e történelmi tartományok már 1859-ben egyesültek, és kulturálisan, etnikailag viszonylag homogének. Az egyes megyékből elvándoroltak mindössze 5,59%-a (98 300 fő) választotta lakhelyül Moldova valamelyik települését a munténiai, olténiai és dobrudzsai lakosok közül. A távolabbra elvándoroltak zöme vonzóbbnak találta Erdélyt. Munténia és Moldova között végbement migrációs folyamatokban jelentősebb szerepet 3 megye (Buzău, Brăila és Tulcea) kitelepültjei játszottak. Brăila megyéből a migrációban részt vevő lakosok 19,95%-a, Tulcea megyéből 15,67%-a, Buzău megyéből pedig 11,15%-a választotta Moldova valamelyik városi, ritkábban falusi települését (lásd a 10. sz. táblát).

Mivel Moldovában a népszaporulati mutatók a legmagasabbak, továbbá az urbanizációs folyamat is jóval alacsonyabb szintű mint Munténiában és Erdélyben. 368 623 személy, azaz a Moldovából kitelepültek 60,37%-a vándorolt Munténia, illetve Dobrudzsza városi, ritkábban falusi településeire (lásd a 11. sz. táblát). Ezeknek a többségénéhány megyére, illetve városra összpontosult: Bukarestbe 198 688, Constanța megyébe 53 158, továbbá Brăila és Prahova megyékbe 46 680 moldovai települt le. Ezek együttvéve a moldovai migrációs hullámban részt vevők 80,98%-át teszik ki.

Az erdélyi urbanizáció történelmi háttere

Az előzőekben körvonalazott városokba irányuló vándorlás jobb megértése érdekében helyesnek tartjuk az erdélyi urbanizáció történelmi hátterének rövid felvázolását mivel, véleményünk szerint, a múlt század végi s század eleji urbanizációs folyamatok képezték kiindulópontját azoknak a lépéseknek, amelyeket a román vezető politikusok, politikai orientációjuktól függetlenül, fogantatosítottak e történelmi tartományban. A román politika történelmi igazságtalanságnak ítélte azt a tényt, hogy a trianoni békeszerződés által Romániával egyesített területek városaiban a románok, ha nem is kivétel nélkül, de mégis kisebbségben voltak (lásd a 14. sz. táblát). Ezt az állapotot a magyar politikai vezetők szándékos, románellenes népesedéspolitikájának rovására írták. "A románok — írta Tiberiu Vornicu jeles román publicista — emiatt földművelésre kényszerültek s nem rendelkeztek városi polgársággal. Így az erdélyi városokat a magyarok s az általuk támogatott zsidók uralták." Szerinte sürgősen hozzá kell fogni az erdélyi városok elrománosításához. "A városok elrománosításához nem elég elrendelni, hogy a magyar cégtáblákat románokkal cseréljék ki. Meg kell erősíteni a román elemet, amelyet az új életkörülmények a városokba tereltek." Mivel, szerinte, a román értelmiség szegénységben él, tengődik, a román kereskedelem és ipar ugyanezekben a betegségekben szenved, a román hatalmi szervek rá vannak kényszerülve egy rendszeres nacionalizáló politikára (T. Vornicu ezzel utalt a magyar iskolák, egyházak, kulturális intézmények, egyesületek, egyletek stb. épületeinek, földjeinek, erdősegeinek elkobzására). "Határozottan követeljük — írja tovább T. Vornicu —, hogy a hazát összetartó és megvédő elemet felemeljük!"

Mellesleg T. Vornicu enyhén szólva túlzott, amikor az erdélyi román középosztály szegénységét felpanaszolta. Erdélyben a századforduló körüli időben léteztek már román kézben lévő közép- és kisüzemek. A román polgárság gazdasági erejét azonban továbbra is főleg a pénzügyi élet adta. A román bankok száma elérte a 149-et, 28 millió korona alaptőkével. Ezek nagy többsége 1906-ban létrehozta a "Solidaritatea" bankszövetséget. A vezető szerepet az Albina vitte, az összes tőke 39%-át tartotta kezében. Így majdnem minden román bankot ellenőrizhett, s ez hozzájárult a román nemzeti mozgalom föllendítéséhez. Egy 1914-es statisztika szerint Magyarországon már 152 bank működött, 64,9 millió korona alaptőkével. Az 1914-es tiszta hasznuk 3,13 millió korona volt. A román bankok takarékbetét állománya elérte a 108,3 millió koronát.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

A magyarországi román bankok századforduló utáni fő tevékenységi formája a jelzáloghitelezés volt. Főleg azoknak a románoknak adtak hiteleket, akik magyar tulajdonosoktól vettek földet. Ennek megfelelően az erdélyi magyar és szász földbirtokok egyre nagyobb mennyiségben és mértékben kerültek román kézre. A birtoknagyság és értékülönbözetből kiderül, *Tokaji László* 1913-ban közölt adataiból, hogy az 50 holdon felüli birtokok esetében a magyarság 1903–1913 között 710 birtokot veszített, 144 618 hold nagyságban, 63 323 629 korona értékben. Az 50 hold alatti birtokok esetében 12 855 holdat, 6 427 500 korona értékben veszített. Az 50 hold alatti és feletti birtokforgalom adatainak összegezése alapján az erdélyi magyarság 157 473 hold földet veszített 68 741 121 korona értékben. A románság birtok szaporulata ebben az időszakban 125 855 hold, 58 823 579 korona értékben (*Raffay Ernő*: A vajdaságtól a birodalomig. JATE Szeged, 1989. 115–116. old.).

A valós állapotokat még két idézettel érzékelhetjük: *Nicolae Iorga*, a nagynevű román történész, egyetemi tanár "A királyságbeli és határokon túl élő románok kölcsönös kötelességei" című beszédében, melyet 1911 szeptemberében tartott a Kultúrliga gyűlésén, többek között megállapítja: "Mai állapotaink mellett nem szívesen cserélnénk föl a magyar odiózus uralmat, a mi kétszeresen odiózusabb uralmunkkal, melyben a csendőr és a törvénytelenység játsza a fő szerepet. Kérdezzék meg e tekintetben a hegyeken túli románok vezetőit, akik ismernek bennünket, azok megmondják, hogy Károly király oligarchiájának uralma, bármennyire nemzeti is legyen, távolról sem hasonlítható össze a magyar uralommal, bármennyire nyomorult is az".

A bukaresti Adevărul 1912. évi december 10-i számában a következőket írta: "Mi soha nem beszélünk besszarábiai testvéreinkről ... panaszuk sem jut el füleinkhez, de nap-nap után olvassuk újságjainkban a magyarországi románok tiltakozásait és halljuk a magyar parlamentben képviselőiknek erőlyes felszólalásait. Éppen ebben áll az Oroszországban élő testvéreink inferioritása ... Távolról sem lehet összehasonlítani a Besszarábiában élő románok sorsát az Ausztria-Magyarországban élőkével. Ott a románok hatalmas erőt képeznek, gazdaságilag és kulturálisan folyton fejlődnek. Nem átaljuk beismerni, hogy a nemzeti érzelem az Ausztria-Magyarországban élő románokban sokkal jobban ki van fejlődve, mint a szabad Romániában élőkben ... Egyébként a román állam nincs úgy berendezve, hogy olyan civilizált országokat, mint amilyen Erdély és Bukovina, magába foglaljon. Az ott élő románok hat hónapon át sem volnának képesek elviselni a jelenlegi román közigazgatást."

Hogy mi volt a valódi oka annak, hogy az erdélyi románok hozzájárulása a városiasodáshoz nem állt arányban számukkal, az sok szempontból még nem tisztázott kérdés. Azt bizonyosan tudjuk, hogy *Andrei Saguna* érsek, feltehetően az e téren mutatkozó inerciákat s egyéb regresszív jelenségeket felmérve körrendeletben utasította papjait és espereseit, hogy tereljék kisipari és kereskedelmi pályára a román ifjakat. Ugyanez volt a célja a majdnem minden erdélyi városban létrehozott, hatósági jóváhagyással működő, román ipari egyesületnek. Az egyesületek vezetésére a legelőkelőbb román személyiségek vállalkoztak. Brassóban és Kolozsváron az ortodox román esperesek voltak a patronáló-pályaválasztó intézmények vezetői. Sőt, Kolozsváron, 1873-tól *Grigore Silași*, a Ferencz József Tudományegyetem román nyelv és irodalom professzora került az egyesület élére. A kolozsvári testület 1883-ban több mint 30 inas eltartásáról gondoskodott. Ezeknek a patronáló jellegű tevékenységeknek meg is mutatkozott az eredménye. Így például Brassóban a román kisiparosok száma 1870–1895 között 96-ról 168-ra növekedett. Ugyanebben az időben Szebenben 16-ról 75-re szaporodott a számuk. *Suciu Petre* "Clasele noastre sociale în Ardeal" című Tordán, 1930-ban megjelent könyvében írt arról, hogy Erdélyben, 1910-ben 26 376 román kisiparos működött.

Az említett *T. Vornicu* cikksorozata, a maga preurbánus etnocentrizmusával, a városképző erők, a társadalmi munkamegosztás és szelekció mechanizmusainak teljes ignorálásával, mintegy előrevetítette azt az "urbanizálódást", amely az utóbbi 45 év alatt végbement országszerte, s amely nagymértékben szétzilálta azokat a nyugat-európai típusú városmagokat, amelyek *Andrei Pippidi* jeles román történész véleménye szerint, többnyire csak az erdélyi városokban alakultak ki. A modern város, lényegénél, funkcióinál, társadalmi szerepénél fogva kozmopolita, e fogalom pozitív értelmében. Ez jelenti, hogy szakemberek (kutatók, mérnökök, egyetemi tanárok, az ipar, a kereskedelem menedzserei, a magas szakképzettségű technikusok, munkások, a világ különböző országaiban született, formálódott művészek, értelmiségiek) általában korlátlanul letelepedhetnek s tevékenykedhetnek e településeken. A kelet-európai államokra jellemző autarchia, stagnálás, regresszió biztos alapot adott a szélsőségesek dédelgetett álmának, hogy a zsidók és németek után a magyarok is szedjék a sátorfájukat és adják át helyüket a nemzeti kádereknek városainkban.

1977-ben a városi román lakosság aránya 70,67%-ra növekedett; 1910-ben, a városi román lakosság az összerdélyi románok számához viszonyítva 4,27% volt. Ez az etnodemográfiai invázió 3 fő forrásból táplálkozott:

1. a falvak román lakosságának a városokba való migrációjából; 2. a munténiai, moldovai, olténiai és dobrudzsai nép felesleges egyrésztének betelepüléséből; 3. a városi román lakosság természetes szaporulatából. Ebben a növekedésben egy 4. statisztikailag nehezen megragadható tényező is szerepet játszott: a természetes és erőszakolt asszimiláció. Mindkettő, különösen a szorvány vidékeken volt erőteljes. Kezdetét vette már az Osztrák-Magyar Monarchia idején. Ez a folyamat különösen intenzív volt Hunyad, Szolnok-Doboka és Szilágy megyékben, de más közigazgatási egységekben is előfordult. Ilyen adatokra célzott a Tribuna című nagyszebeni román lap munkatársa, amikor fölényes magabiztossággal megállapította: "Vannak falvak, sőt egész vidékek, amelyek nem voltak románok, ma pedig tiszta román lakosságuk van" írja az 1885. évi 240. számában. Balog P. jeles magyar tudós becslése szerint, a világ előtt "elnyomónak" beállított magyar államban 309 vegyes lakosságú magyar falu elrománosítása ment végbe 1849–1918 között. E térhódításra a feltételeket a magyar szabadságharc bukása teremtette meg. A kiegyezésig az osztrák hatóságok, az erdélyi szászok mellett, a román lakosságra támaszkodtak a rebellis magyarok megfékezésében. Később az Albina bank hitelpolitikája is jelentősen hozzájárult az erőszakos asszimilációhoz. Ha a megszorult falusi magyar ember nem tért át a görög katolikus hitre nem kapott kölcsönt.

A 14. táblázat adatai arról is informálnak, hogy több erdélyi városban a román lakosság aránya magas volt. Így az alábbi városok összlakosságán belül a románság aránya a következő volt: Vízakna (Ocna Sibiului) 65,44 %, Szászsebes (Sebeș) 58,56 %, Abrudbánya (Abrud) 57,76 %, Gyulafehérvár (Alba Iulia) 44,51 %, Vajdahunyad (Hunedoara) 39,58 %, Beszterce (Bistrița) 33,77 %, Fogaras (Făgăraș) 33,04 %, Meggyes (Medias) 31,64 %, Brassó (Brașov) 28,71 %, Nagyszeben (Sibiu) 26,35 %, Szamosújvár (Geherla) 27,43 %, Torda (Turda) 25,19 % és Dés (Dej) 25,42 %.

E konkrét adatok tükrözik e népességnek a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyét és szerepét ezen belül a városképző erő rendszerében betöltött küldetését, hozzájárulását az erdélyi társadalom modernizációjához. A statisztikai adatok arról is tanúskodnak, hogy e történelmi tájakon már a 20. század elején létezett egy jelentéktelennek nem mondható román középosztály, amely a Monarchiában a nemzetiségi törvény által biztosított sajátos, egyéni és kollektív jogok keretében létrehozta a maga tudományos-kulturális, politikai-szociális, gazdasági intézményrendszerét.

Visszatérve a román lakosság arányára a városi lakosságon belül, megállapítható, hogy az a magyar, német és zsidó lakossághoz viszonyítva alacsony volt. Itt megjegyezzük, hogy 1912. évi öregíti népszámlálás adatai szerint, a városi népesség, az összlakosságon belül szintén alacsony. Moldova városi lakossága 442 995 fő volt, míg Munténia, Olténia és Dobrudza városi népessége Bukaresttel, a fővárossal együtt, 977 130. Ha a városiasodás problémáját kissé tüzetesebben szemügyre vesszük, megállapíthatjuk, hogy a statisztikában szereplő városok elég gyakran, inkább nagyobb agrártelepülések mint városok. Így például a munténiai, olténiai, dobrudzsai városok közül (a fővárossal együtt 49 volt) 15-nek a lakossága (30,61 %) nem érte el az 5000 főt, 17 pedig (34,70 %) 5001 és 10 000 közötti lakosú város volt. A moldovai városok mutatói valamivel jobbak. Itt 27 város közül 4 (14,81 %) 5000 lélekszám alatti, 8 (29,63 %) 5001 és 10 000 közötti lakossal rendelkező település.

Természetesen, ezek csupán mennyiségi kritériumok. E települések zöme minőségi szempontból, tehát a globális társadalomban ténylegesen betöltött szerepük, funkcióik szemszögéből, nem feleltek meg a nyugat-európai városok által képviselt települési típusoknak.

Viszont Erdélyben a városképző erő, véleményünk szerint, inkább megfelelt a nyugat-európai mintának, habár itt is voltak torzulások az urbanizálódási folyamatokban, különösen a második világháború után.

Azt bizonyosan tudjuk, hogy a városképző erő nem egyfaktoros társadalmi mechanizmusok. A nagyipar, a szolgáltatási apparátus, kisipar, kereskedelem, közigazgatási, tudományos, kulturális, szociális intézmények létesítése az általuk igényelt szakképzett munkaerő kiképzése, általában a városra jellemző infrastruktúrák kialakítása és működtetése, bonyolult rendszert képez, amelyet egy piacgazdálkodáson alapuló jogállam feltételei között, elméleti szempontból, helytelen egy tényezőre, a nemzeti elnyomás faktorára redukálni, hiszen a munkaerőpiacon a teljesítmény-motiváltság, a szakképzettség elve alapján, nem pedig extra-professzionális szempontok szerint verbuválják az alkalmazottakat. A lakáspiac is megfelelt e gazdasági rendszer profiljának. Semmiképpen nem indokolt a fenti redukcionista értékítélet a maga globális formájában.

Ez nem jelenti azt, hogy a közigazgatási apparátus megszervezésében nem érvényesültek diszkriminatív kritériumok is (a román köztisztviselők aránya például az első világháborút megelőző években Erdélyben kb. 16–17%-ot tett ki), vagy pedig a hivatalos nyelv ismeretének az elvárása. A kulturális, tanügyi intézmények

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

személyi összetételét is megszabta az adott létesítmény nemzetiségi profilja. Mindezek azonban parciális, nem pedig globális kérdések. Ezek nem befolyásolták számottevően a városi lakosság nemzetiségi összetételét.

A városképző erők tanulmányozása egy meglehetősen elhanyagolt területe a társadalomtudományoknak Kelet-Délkelet-Európában. Számos kérdésre, így az általunk tárgyalt kérdésre is, jelenleg nem tudunk tudományos szempontból teljesen kielégítő választ adni. Azt már ma is tudjuk, hogy Nyugat-Európához, s a nyugat-európai minták alapján végbement urbanizációhoz viszonyítva, Románia, különösen az utolsó félszázadban, merőben más utakon járt. Ez nem tette alkalmassá a hazai városi településeket, hogy a társadalmi változások főerejét képezzék, a tudományos-technikai-informatikai forradalom tényleges faktoraivá váljanak. Emiatt — többek között — a városképzésből kiiktatott teljesítményelv, tömegméretekben alkalmazott kontraszelektációs kritériumok, intézkedések, a városi lakosság verbuválása, a vállalatok személyi állományának toborzása, a hallgatóságos redukcionista felfogás következtében, nálunk a város egyenlő: vállalatok, adminisztratív, politikai, kulturális stb. intézmények s előregyártott elemekből, futószalagon előállított tömbházak halmazával. Ez a "tudományos" urbanizációs koncepció nem csekély szerepet játszott annak a világtörténelmi dimenziójú csődhelyzetnek kialakításában, amelynek mindannyian tanúi, szenvedő alanyai vagyunk.

Ezek után rátérünk arra, hogy egyes román statisztikusok hogyan vélekedtek az erdélyi városok nemzetiségi összetételéről és annak gyökeres átalakításáról. *N. Istrate*, a kolozsvári tartományi statisztikai hivatal főnöke a "Dare de seamă asupra populației Ardealului în 1923, comparativ cu anul 1910, privind mai ales situația minorităților etnice" című írásában, amely a *Buletinul statistic al României* 1925. évi 1. számában jelent meg az alábbi programadó gondolatokat írja: "Népünk létre parancsoló szükségesség, hogy a kebeléből kikerülő hivatalnokok és szabad foglalkozást űzők osztálya mellett iparosokat és kereskedőket neveljen, hogy így a román városok szilárdabb alapra támaszkodjanak. Bizonyos — írja *Istrate* —, hogy városi népességünknek fejlődési folyamata nem is olyan távoli jövőben természetes úton (azaz nem adminisztratív — kényszerítő eszközökkel — a mi megjegyzésünk) fogja Erdély városainak mai idegen arculatát megváltoztatni".

Erre a megállapításra az kényszerítette, hogy az akkori Erdély városi lakosságának 69,78%-a "idegen származású polgár" s csupán 30,22%-a román. A szerző ellentmondásos megállapításaira jellemző, hogy ezt a helyzetet, egy más összefüggésben, nem tartja túlságosan fontosnak, mondván, hogy "ezek az idegen származású polgárok a román álamba bekebelezve, elnyerték a román állampolgárságot, s így a kérdés nem csak könnyű, sőt túl nagy fontosságot sem érdemel, mivel az erdélyi városok életét közelebbről vizsgálva azt találjuk, hogy a szónak európai értelmében a 40 erdélyi város közül (valóban 42 erdélyi város volt), sok jó akarattal, alig találunk 8 jelentősebbet, amelyek valóban megérdemlik a város nevet. Ezek nagyságuk sorrendjében: Cluj-Kolozsvár, Timișoara-Temesvár, Oradea Marea-Nagyvárad, Aradul-Arad, Sătmarul-Szatmár, Brașov-Brassó, Sibiu-Nagyszében és Tirgu Mureș-Marosvásárhely".

A többi — szám szerint 32 — városban 1923-ban a népesség nemzeti megoszlása a következő volt:

A városi összlakosság	Román	Magyar	Német	Zsidó	Egyéb
374 500	135 950	132 738	48 853	50 630	6 328
100,0%	36,30	35,44	13,05	13,52	1,69

A fenti adatokból *Istrate* azt a megállapítást szűrte le, hogy a városi népességben egyetlen nemzetiség sincs abszolút többségben. A 8 fő centrumban a magyarok relatív többségben vannak, utánuk következnek a románok, mint legfontosabb népesség. Ami a 32 kisebb város népességét illeti, amelyek együttvéve 374 500 lelket foglalnak magukban, a románság van relatív többségben s utána következik a magyarság.

Ez, véleményünk szerint, pontatlan, mivel Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely, Máramaros-sziget, Zilah lakosságának abszolút többsége magyar anyanyelvű volt. A "kulturális" létesítése 1923-ban Bihar, Szatmár, Szilágy, Máramaros, Csík, Udvarhely és Háromszék megyékben éppen ezt tartotta szem előtt (lásd a 15.b számú jegyzetet).

N. Istrate téved, mivel a szó statisztikai értelmében az akkori szakértői felfogás 2000 léleknél több lakost vett alapul egy lakóhely városi jellegének eldöntésében. Alaptalan, amint láttuk, az öregíti városi települések összlakossága számbavétele alapján is — ugyanis mindössze 6-nak (15%): Csíkszeredának, Hátszegnek, Vajdahunyadnak, Dicsőszentmártonnak, Erzsébetvárosnak és Vízaknának volt 5000 alatti lélekszáma és 13-nak

(32,05 %) 5000—10 000 közötti lakossá. Emellett, a városi jelleg, mindenekelőtt infrastrukturális kérdés. Már pedig ebből a szempontból az erdélyi kisvárosok sokkal jobban álltak, mint az óregati kisvárosi települések. Alig lehet ugyanis összevetni Nagyenyed, Gyergyószentmiklós, Dicsőszentmárton, Csíkszereda, Erzsébetváros stb. városi infrastruktúráit Hirsova, Isaccea, Osnele Mari, Odobesti, Sulina, Panciu, nem is beszélve Chilia Veche, Filipești de Tîrg, Mahmudia, Mihăileni, Ostrov, Vama, Baia de Aram stb. hasonló városi létesítményeivel, amelyek 1912-ben a városi települések közé voltak besorolva. E párhuzam kapcsán nem tettünk utalást a város hétköznapijait jellemző más, az urbánus státuszhoz kapcsolódó lakáskultúra, higiéniai normák betartására, életmódra, viselkedéskultúrára, táplálkozási-főzési szokásokra, szakmai-technikai műveltségre, az anyagi-szellemi szükségletstruktúrákra stb. Egy bizonyos, Erdély városai, a maguk összességében, ahogy arra már rámutattunk, inkább megfeleltek a nyugat-európai mintáknak mint az óregati városok,

A városokba való betelepülés periódusai	A betelepültek arányai
1920 előtt	1,45
1920—29	3,15
1930—39	4,96
1940—49	9,64
1950—59	17,13
1960—64	10,73
1965—69	13,15
1970—74	20,27
1975—77 jan.	14,55
Más helyzet és nem válaszolt	4,98

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol. I, D.C.S., Buc., 1980, 757 old.

A fenti táblázat adataiból kitűnik, hogy a városba való betelepülés üteme felgyorsult a '20-as évek előtti korszakhoz viszonyítva. Így míg az 1920 előtti új városi lakosok az urbánus településekre beköltözötteknek mindössze 1,45 %-át tették ki (78 777 személy az 5 421 935 új városi lakosból), az 1930—39 közötti időszakban ez az arány elérte 4,96 %-ot. Az urbanizálás dinamikája s ezen belül a városi lakosság arányának növekedése nem volt egyenletes a különböző megyei városokban. Az 1920 előtti időszakban a leggyorsabban a következő megyék városi lakossága növekedett az újonnan jöttekkel gyarapodva: Brassó 2,44 %, Temes 2,07 %, Arad 1,98 %, Krassó-Szörény 1,81 % stb. Az új városiakok aránya viszonylag alacsony 1920 előtt Szilágy (0,71 %), Beszterce-Naszód (0,94 %), Szatmár (0,97 %) megyékben (lásd még a 16., 16.a, 16.b és 17. táblázatokat).

A 16. számú táblázat adatainak helyes értelmezése érdekében megjegyezni kívánjuk, hogy az idézett arányok csak azt tükrözik, amit az élő új városiakok 1977-ben bevallottak. Ha a számokat 1910-es vagy pedig az 1930-as városi lakossághoz viszonyítjuk, sokkal nagyobb értékeket kapunk. Így Brassó megyében az akkori városi lakosság számához viszonyítva (41 056) az 1920-ig beköltözött 2367 új városi lakó 5,77 %-ot, Temes megyében az új városiakok száma 2687, azaz 3,70 %-ot tesz ki és így tovább. Az előző számokban nincsenek belefoglalva a városok természetes szaporulatai. A felhozott példából arra lehet következtetni, hogy a múlt század végi és század eleji városi lakosság szüntelenül növekedett, ha az akkori arányok messze el is maradtak a mai mellett, ami, véleményünk szerint, veszélyezteti a hagyományos városi törzslakosság létét, identitását.

A 16. számú táblázatból az is kiderül, hogy a városi lakosság növekedése a második világháború utáni évtizedben nagymértékben felgyorsult. Így az 1940—1949 között az új városiakok betelepülési dinamikája már 9,64 %, 1950—1959 között 17,13 %, 1960—1969 között 13,15 % és 1970—1977 között pedig 34,82 %. A városoknak új lakókkal való feltöltése, akiknek országos szinten 75,64 %-a falusi, tovább folytatódott 1989-ig s tart napjainkban is, annak ellenére, hogy az átmeneti időszakban a városok gazdasági pozíciói az ismert okok miatt megrendültek. Az 1992-es népszámlálás adataiból fog majd kitűnni, hogy a városok lakosságának növekedése napjainkig konkrétan milyen arányokat öltött.

Összegezőképpen megállapíthatjuk, hogy Óromániában és Erdélyben 1910, illetve 1912-ben a városi összlakosság 2 079 860 fő volt. Ebből Erdélyben 697 401 fő, az Óregátban pedig 1 382 459 személy. Románi-

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

ában 1977-ben összesen 9 395 729 városi lakos élt, tehát 452%-al több mint 1910, illetve 1912-ben. Erdély városi lakossága 1977-ig 540%-al növekedett (3 767 710). Moldovában 1912-ben 442 588 városi lakos volt, vagyis az összlakosság (2 508 448 fő) 17,64%-a élt a városi településeken; Munténia és Dobrudzsa 3 398 288 lakosa közül 790 508 (23,26%), Olténia 1 633 446 lakosa közül pedig 9,14% volt városi (149 363 fő). Ezek szerint a városi lakosság növekedése Moldovában 373%-os, Munténiában és Dobrodzsában 509%-os, Olténiában pedig 532%-os volt 1977-ben 1912-hez viszonyítva. Ez nagyrészt a régi városok növekedésének, kisebb mértékben pedig az új városi települések létesítésének a következménye. Erdélyben 71, Munténiában és Dobrudzsában 21, Moldovában 16 és Olténiában 17, összesen 125 településnek adták meg a városi státuszt. Az erdélyi új városok összlakossága 976 451 személy. Az 1910-ben létező 42 városnak a lakossága tehát 400%-al növekedett.

A régi városok lakosságának növekedése tehát a következő: Munténiában és Dobrudzsában 478%, Moldovában 324% és Olténiában 420% volt 1977-ben.

Amint leszögeztük 1912-ben Munténia és Dobrudzsa városi lakosságának aránya 23,26%-ot tett ki. Ha azonban ebből kivonjuk Bukarest 341 321 lakosát azon a címen, hogy az erdélyi valamint a moldovai részeknek nem volt fővárosa, akkor Munténia és Dobrudzsa városi népességének aránya 14,46%-ot tesz ki. Ebben az esetben már nincs lényeges különbség a 2 tartomány és a többi régiók urbanizációs szintje között.

Visszatérve az 1950–1970. évi ipartelepítésre, a jelek szerint az akkori gazdasági stratégiák Erdélyben túlnyomó részt a Déli- s Keleti-Kárpátok belső vonulatán elterülő tájegységeket iparosították intenzívebben, lehetőséget teremtve a moldovai, munténiai és dobudzsai megyék munkafeleslege egyrészének lecsapolására, és ezzel egyidejűleg a történelmileg kialakult etnostruktúrák gyökeres módosítására.

A városok elárasztására, illetve meghódítására irányuló demográfiai invázió szakadatlanul folytatódott 1977 után is tart napjainkig. A városi infrastruktúrák fejlesztésére már a Ceausescu-éra utolsó évtizedében sem jutott pénz: az urbanizáció legtöbbször új tömbházak építésére korlátozódott. 1989 után tudomásunk szerint a kormány ilyen célokra úgyszólván semmit sem áldozott.

Az urbanizáció negatív következményei

A következőkben rátérünk a Romániában végbement urbanizáció egyes negatív következményeire. A tudományos-technikai-informatikai forradalom korszakában, a többi városi infrastruktúrák mellett, rendkívüli, mondhatnánk kiemelt jelentőségűvé vált, váltak e forradalommal kapcsolatos létesítmények s azok az új dimenziók, amelyeket a város e korszakban a hagyományos funkciók mellett betölt. A modern technikák, technológiák működtetése, a piaci viszonyok elképzelhetetlenek az informatika által nyújtott eszközei, információk s egyéb szolgáltatások nélkül. Ez nélkülözhetetlen kelléke a mai városnak. E nélkül megreked valahol a múlt század végi szinten. Vagy, talán még ennél is rosszabb helyzetbe kerül: egyszerűen a népesség, a termelő-szolgáltató apparátus halmazává válik, amely több gondot okoz, főként ellátási, egészségügyi, szállítási, szociális védőhálózattal kapcsolatos és egyéb aggasztó kérdéseket vet fel ahelyett, hogy a globális társadalmat szolgáló pozitív szerepet töltené be.

A preindusztriális típusú etnocentrizmus, amely az urbanizációban is érvényesül, megfelel a totalitarista hatalomcentrikus értékrendszernek és gyakorlati politikának, habár retrográd jellege miatt sok esetben még ezt a keleti-deszpotikus indíttatású célt sem szolgálta.

Románia 1964-ben élesen állástfoglalt ama lengyel kezdeményezés ellen, hogy fogyanatosítsanak tényleges integráló intézkedéseket a kelet-európai országok szintjén, ami magában foglalta volna a munkaerő-vándorlást is. Így tehát az értékek szabad cseréje ezen a létfontosságú területen végérvényesen zátonyra futott. Ezzel az autarchikus vonalvezetéssel összhangban léptettek életbe korlátozó intézkedéseket az erdélyi ún. zárt városokba való letelepüléssel kapcsolatban. Fogyanatosították ezeket az intézkedéseket olyan körülmények között, amikor az erdélyi zsidó lakosság, amelynek a nyugat-európai típusú városközpontok kialakításában kiemelkedő szerepük volt, szinte teljesen kitelepült, emigrált; továbbá megkezdődött az erdélyi, bánági és partiumi németek exodus is, akik számos várost alapítottak, elévülhetetlen érdemeket szerezve e történelmi tartományok városiasodása, Nyugat-Európához való közelítése területén. E konstellációban a magyar elem korlátozása mellett dönteni, valóban az urbanizálódás még nagyobb mérvű eltorzítását jelentette. Szinte érthetetlen, hogy milyen pozitív fejleményeket vártak eme megkülönböztető intézkedésektől e településpolitikai kidolgozói és végrehajtói. Feltételezhetően nem a modern urbanizáció fogalmaiban gondolkodtak, részben tudatlanságból de inkább fanatizmusból, a hatalomcent-

rikus politikai rendszer belső logikájából kiindulva. S ebben, a maguk módján, nem tévedtek. 1989 decemberében a lázadás tűzcsóvái egy soketnikumú városban, Temesváron gyúltak ki.

Az 1977-es népszámlálás adatai szerint, amint arra utaltunk, Románia városaiban 5 421 935 új lakos telepedett le. Ezeknek 75,64%-a faluról származott. E demográfiai invázió következtében a városi települések autochton lakosságának az aránya aggasztóan lecsökkent. Így, hogy csak a legkirívóbb eseteket említsük meg, Constanța, Temes, Brassó, Hunyad, Krassó-Szörény, Argeș, Iași, Neamț és Suceava megyék valamint Bukarest autochton lakosságának aránya 32,58–40,29%-ra csökkent (lásd a 19. és 19.a táblázatot). Ezek az arányok ma 5–10%-al kisebbek. Már pedig a városi életre, tevékenységre jellemző értékek szubjektív hordozói azok az emberek, akik az adott városok anyagi-szellemi kultúráját, civilizációját létrehozták és gyarapították számos nemzedéken át. Ezzel az urbánus kultúrával a betelepült lakosság nagyrésze nem rendelkezik. Egyes becslések szerint egy nemzedéknyi időnek kell eltelti, amíg az új lakók interiorizálják az említett értékeket. A városba tömegesen betelepülő lakosok új, következményeiben messzeható problémákat vetnek fel. A falura jellemző életmódnak, viselkedési mintának megvolt s megvan ma is a maga társadalmi ellenőrzési rendszere, amely tudvalevőleg meglehetősen szigorú és hatékony volt. A városban érvényesülő társadalmi ellenőrzés (ezen nem értjük a rendőrség és más intézményesített társadalmi ellenőrzési szerveket) sokkal diffúzabb, lazább, személytele-nebb, nagyobb teret hagyva a személyi autonómia számára. A falusi társadalmi ellenőrzés alól "felszabadult" emberek egy bizonyos hányada, hajlamos az új, a városra jellemző társadalmi ellenőrzést figyelmen kívül hagyni. Természetesen ez nemcsak rájuk vonatkozik, de a már meglévő deviáns viselkedések halmazát most mellőzzük, mivel ezek leküzdésére a városok kialakítottak egy többé-kevésbé hatékony rendszert. Ezt a helyzetet újabb, hatalmas dózissal tetézte a városok újszülött polgárainak a civilizált társadalmi együttélési szabályoknak s a törvények megszegése terén tanúsított deviáns viselkedése.

Az erdélyi városok etnodemográfiai struktúráinak gyökeres átalakítása nem múlhatott el s nem is múlt el nyomtalanul az interetnikai kapcsolatok területén. A városokba tömegesen beköltözött román lakosság egy jelentős része olyan településeken élt, ahol nem volt alkalma megtanulni a más etnikumokkal való együttélést. Ezek közé tartozik az a 532 980 személy, akik Munténiából, Olténiából, Moldovából és Dobrudzsából települtek be, többségükben az erdélyi városokba. Viszont Erdély területén is van nem egy helység, nem egy tájegység, amelynek lakosai nem kerültek közelebbi kapcsolatba sem magyar, sem német, sem más nemzetiségű lakossal. A totalitárius rendszer idején e feszültségek latens állapotban maradtak rendszerint. Miután e rendszer összeomlott a xenofóbiára degradálódott nacionalizmus kicsapott az eddig megszabott kereteiből s előtölte a közélet sőt a civil társadalom összes létfontosságú területeit.

Következésképpen a társadalmi élet mai legdöntőbb problémáinak megértéséhez elengedhetetlen az urbanizálás további alapos tanulmányozása, különös tekintettel a jól ismert legégetőbb kérdésekre, mivel valószínűleg a városiasodás további kibontakozása, beleértve a reurbanizációt is, jelenti a társadalmi rendben jelentkező változások legfontosabb összetevőjét. A város, egyes szociológusok szerint, a szívhez hasonló funkciót tölt be, illetve kell betöltenie a globális társadalom viszonyrendszerében. Korszakunkban ez a települési típus a legalkalmasabb arra, hogy az emberi megismerés újabb területeit nyissa meg, hozza létre azokat a technikai eszközöket, amelyek nélkül nem képzelhető el az információ gyors, zavartalan áramlása, a társadalmi kommunikáció, s a gazdasági, szellemi folyamatok szabályozott, széles körű kibontakozása.

Marosvásárhely, 1992.

FÜGGELEK

VÉCSEI KÁROLY

1. Munténiából, Moldovából, Dobrudzsából, Olténiából Erdélybe betelepültek száma és aránya az 1977-es népszámlálás adatai alapján

Megye	Összlakosság	Az Erdélybe betelepültek		Az erdélyi városokba betelepültek	
		száma	aránya	száma	aránya a városi lakosságban
Brassó	582 863	149 070	25,58	133 577	33,19
Hunyad	514 436	88 545	17,21	79 377	23,40
Krassó-Szörény	385 577	49 276	12,78	40 326	21,16
Temes	696 884	82 250	11,80	57 809	16,22
Szeben	481 645	41 375	8,59	32 488	12,02
Arad	512 020	23 331	4,56	17 088	7,27
Hargita	326 310	13 605	4,17	8 397	6,89
Kovászna	199 017	6 820	3,43	4 641	5,64
Fehér	409 634	14 070	3,43	9 728	5,44
Beszterce-Naszód	286 628	5 319	1,86	3 147	4,62
Kolozs	715 507	20 355	2,84	17 633	4,42
Bihar	633 094	11 456	1,81	8 732	3,67
Maros	605 345	12 568	2,08	8 914	3,64
Máramaros	492 860	8 800	1,79	7 346	3,36
Szilágy	264 569	2 501	0,95	1 715	2,69
Szatmár	393 840	3 567	0,91	2 531	1,69
Összesen	7 550 229	532 908	7,06	433 449	12,18

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.I.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

2. A munténiak és dobudzsaiak migrációja Erdélybe, az 1977-es népszámlálás adatai alapján

A kibocsátó megye	A megyében születettek száma	A megyeközi migrációban résztvevők		Ebből Erdélybe betelepültek	
		száma	aránya	száma	aránya
		a megyében születettek számához viszonyítva			
Bukarest	837 946	46 322	5,53	14 322	30,92
Prahova &	806 799	100 901	12,51	19 502	19,33
Buzău &	621 565	155 975	25,25	27 307	17,40
Constanța	452 097	59 374	13,13	9 518	16,03
Brăila &	387 548	76 775	19,81	9 900	12,89
Agreș	656 671	108 120	16,46	13 899	12,86
Dimbovița	533 001	90 781	17,03	8 494	9,36
Ialomița	456 410	137 924	30,22	10 490	7,61
Tulcea	289 213	71 346	24,67	4 936	6,92
Ilfov	979 013	273 034	27,89	17 451	6,39
Teleorman	628 561	198 588	31,59	11 835	5,96
Összesen	6 648 824	1 320 140	19,86	147 654	11,18

& jelzett megyék határosak Erdéllyel.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.I.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

3. A moldovaiak migrációja Erdélybe, az 1977-es népszámlálás adatai alapján

A kibocsátó megye	A megyében születettek száma	A megyeközi migrációban résztvevők		Ebből Erdélybe betelepültek	
		száma	aránya	száma	aránya
		a megyében születettek számához viszonyítva			
Succava	689 873	117 139	16,98	34 622	29,56
Bakó &	714 215	123 633	17,31	36 364	29,41
Botoşani	588 969	163 593	27,78	44 917	27,46
Iaşi	732 316	122 152	16,68	32 090	26,27
Neamţ &	573 622	96 423	16,81	22 793	23,64
Vaslui	570 882	164 993	28,90	39 001	23,64
Vrancea &	432 048	99 437	23,02	19 849	19,96
Galaţi	566 013	89 956	15,89	15 386	17,10
Összesen	4 867 938	977 326	20,08	245 022	25,07

& jelzett megyék határosak Erdéllyel.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

4. Az olténiai migrációja Erdélybe, az 1977-es népszámlálás adatai alapján

A kibocsátó megye	A megyében születettek száma	A megyeközi migrációban résztvevők		Ebből Erdélybe betelepültek	
		száma	aránya		
		a megyében születettek számához viszonyítva	száma	aránya	
Mehedinți &	377 138	83 570	22,16	33 357	39,92
Gorj &	387 966	77 507	19,98	23 868	30,79
Dolj	769 098	102 431	13,32	31 198	30,46
Vâlcea &	474 998	106 071	22,33	30 553	28,80
Olt	603 197	129 966	21,55	21 256	16,36
Összesen	2 612 397	499 545	19,12	140 232	28,07

& jelzett megyék határosak Erdéllyel.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

VÉCSEI KÁROLY

5. Az erdélyiek migrációja a munténiai és dobudzsai megyékbe

Befogadó megye	Összlakossága	E tartomány megyéibe betelepültek		Ebből az Erdélyiek	
		száma	aránya		
		a befogadó megye összlakosságához viszonyítva		száma	aránya
Prahova	817 168	119 370	14,61	16 294	13,65
Dimbovița	493 750	51 030	10,34	6 123	12,00
Argeș	631 918	83 367	13,19	9 644	11,57
Bukarest	1 933 885	1 142 261	59,07	130 248	11,40
Buzău	508 424	43 834	8,62	4 866	11,10
Teleorman	523 023	30 050	5,75	3 123	10,39
Ilfov	780 376	73 406	9,41	6 125	8,34
Constanța	608 817	216 094	35,49	16 196	7,49
Ialomița	372 772	54 286	14,56	3 962	7,30
Brăila	377 954	64 181	16,98	4 095	6,38
Tulcea	254 531	36 664	14,40	2 448	6,68
Összesen	7 302 618	1 914 543	26,22	203 106	10,61

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.I.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

6. Az erdélyiek migrációja az olténiai megyékbe, az 1977-es népszámlálás adatai alapján

Befogadó megye	Összlakossága	E tartomány megyéibe betelepültek		Ebből az Erdélyiek	
		száma	aránya		
		a befogadó megye összlakosságához viszonyítva		száma	aránya
Mehedinți	322 371	28 803	8,93	7 452	25,87
Gorj	348 521	38 062	10,92	7 901	20,76
Vâlcea	414 241	40 314	9,73	8 252	20,47
Dolj	750 328	83 661	11,15	11 043	13,20
Olt	518 804	45 573	8,78	5 582	12,25
Összesen	2 354 265	236 413	10,04	40 230	17,02

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.I.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

7. Az erdélyiek migrációja a moldovai megyékbe, az 1977-es népszámlálás adatai alapján

Befogadó megye	Összlakossága	E tartomány megyéibe betelepültek		Ebből az Erdélyiek	
		száma	aránya		
		a befogadó megye összlakosságához viszonyítva		száma	aránya
Suceava	633 899	61 145	9,65	7 617	12,46
Botoșani	451 217	25 841	5,73	2 801	10,84
Bakoca	667 791	77 709	11,56	8 343	10,72
Neamț	532 096	54 897	10,32	4 999	9,11
Galați	581 561	105 504	18,14	8 605	8,16
Vrancea	369 740	37 129	10,04	2 901	7,81
Vaslui	437 251	31 362	7,17	2 421	7,72
Iasi	729 243	119 079	16,33	8 855	7,44
Összesen	4 402 798	512 666	11,64	46 542	9,08

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.I.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

8. Az erdélyiek migrációja Munténiába, Olténiába és Dobrudzsába, az 1977-es népszámlálás adatai alapján

A kibocsátó megye	A megyében születettek száma	A megyeközi vándorlásban résztevők		Ebből Munténiába, Olténiába és Dobrudzsába betelepültek	
		száma	aránya	száma	aránya
Brassó &	404 618	66 085	16,33	31 132	46,11
Szeben &	434 894	66 738	15,35	22 789	34,15
Krassó-Szörény &	338 499	43 745	12,92	12 825	29,32
Hunyad	399 256	71 647	17,95	18 255	25,45
Kolozs	684 604	104 947	15,33	25 363	24,17
Temes	516 205	69 029	13,37	16 233	23,52
Arad	464 281	56 515	12,17	11 008	19,12
Maros	642 951	119 923	18,65	20 728	17,28
Bihar	651 370	85 895	13,19	14 288	16,63
Beszterce-Naszód	326 229	62 880	19,27	10 095	16,05
Fehér &	482 747	125 397	25,98	18 686	14,90
Máramaros &	489 070	60 072	12,28	9 499	15,81
Kovácszna	216 716	44 272	20,43	6 254	14,13
Hargita	360 458	74 602	20,70	8 933	11,97
Szatmár	420 748	66 033	15,69	7 239	10,96
Szilágy	343 329	98 300	28,63	10 007	10,18
Összesen	7 175 975	1 216 080	16,95	243 334	19,99

&-el jelzett megyék határosak Munténiával és Olténiával.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.I.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

VÉCSEI KÁROLY

7.a Temes megyében születtek, de más megyében laknak (1977) 7.b Temes megyében laknak, de más megyében születtek (1977)

Krassó-Szörény	13 881	Arad	22 007
Arad	11 185	Bihar	20 844
Bukarest	7 250	Krassó-Szörény	20 371
Hunyad	4 088	Hunyad	12 820
Bihar	2 211	Mehedinți	10 686
Kolozs	1 984	Fehér	10 107
Brassó	1 270	Suceava	9 882
Mehedinți	1 227	Kolozs	8 752
Dolj	1 142	Szilágy	8 174
Szeben	1 047	Máramaros	7 952
Maros	800	Botoșani	7 601
Fehér	736	Szatmár	7 565
Argeș	732	Dolj	6 765
Iași	717	Iași	5 460
Szatmár	673	Gorj	4 350
Máramaros	653	Beszterce-Naszód	4 281
Galați	617	Olt	4 235
Prahova	623	Maros	4 009
Gorj	600	Hargita	3 963
Olt	568	Vaslui	3 749
Suceava	553	Szeben	3 478
Ialomița	507	Neamț	3 295
Bakó	484	Bakó	3 234
Vilcea	443	Vilcea	3 003
Ilfov	409	Ilfov	2 461
Szilágy	351	Teleorman	2 102
Hargita	317	Argeș	1 958
Dimbovița	306	Galați	1 882
Brăila	278	Brassó	1 706
Teleorman	269	Constanta	1 635
Neamț	264	Vrancea	1 536
Tulcea	245	Buzău	1 450
Buzău	229	Prahova	1 437
Botoșani	228	Ialomița	1 342
Beszterce-Naszód	209	Bukarest	1 236
Vaslui	187	Brăila	1 077
Kovácszna	186	Tulcea	1 023
Vrancea	155	Kovácszna	897
Constanța	1 405	Dimbovița	878

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 696—701., 720—731. o. Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 718—725. o.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

7.c Kolozs megyében lakik, de más megyében született (1977) *7.d Brassó megyében lakik, de más megyében született (1977)*

Szilágy	22 463	Kovászna	20 647
Maros	19 360	Buzău	17 987
Fehér	18 697	Vaslui	14 755
Beszterce-Naszód	13 514	Bakó	13 827
Bihar	5 552	Botoşani	11 981
Máramaros	4 922	Szeben	11 850
Hargita	4 708	Hargita	11 481
Hunyad	4 178	Maros	11 410
Szilágy	3 464	Vrancea	10 726
Brassó	2 961	Prahova	9 048
Arad	2 016	Iaşi	8 466
Temes	1 984	Neamţ	6 616
Kovászna	1 770	Kolozs	6 086
Bukarest	1 683	Galaţi	5 913
Suceava	1 664	Fehér	5 945
Botoşani	1 343	Suceava	5 806
Ilfov	1 307	Szilágy	5 513
Bakó	1 195	Vilcea	4 858
Prahova	1 041	Ialomiţa	4 617
Vilcea	1 001	Brăila	4 222
Dimboviţa	942	Argeş	3 980
Iaşi	986	Olt	3 966
Neamţ	917	Bukarest	3 576
Krassó-Szörény	798	Dimboviţa	3 573
Argeş	798	Ilfov	3 555
Buzău	769	Teleorman	2 909
Galaţi	767	Beszterce-Naszód	2 885
Vaslui	736	Bihar	2 696
Olt	734	Dolj	2 823
Constanţa	731	Máramaros	2 437
Gorj	698	Constanţa	2 309
Brăila	515	Hunyad	1 840
Mehedinţi	505	Szatmár	1 733
Vrancea	462	Mehedinţi	1 309
Ialomiţa	437	Tulcea	1 278
Dimboviţa	409	Temes	1 270
Teleorman	429	Arad	1 217
Suceava	397	Gorj	972
Tulcea	286	Krassó-Szörény	551

Forrás: Recensământul populaţiei şi al locuinţelor din 5 ianuarie 1977, Vol. I., D.C.S. Buc., 1980, 696—701. o. 720—721. o.

Forrás: Recensământul populaţiei şi al locuinţelor din 5 ianuarie 1977, Vol. I., D.C.S. Buc., 1980, 696—701. o.

VÉCSEI KÁROLY

7.e Bihar megyében lakik, de más megyében született (1977)

7.f Szatmár megyében lakik, de más megyében született (1977)

Szilágy	11 468	Máramaros	11 512
Szatmár	7 834	Szilágy	5 133
Arad	5 772	Bihar	4 569
Kolozs	5 506	Kolozs	2 880
Hargita	2 483	Fehér	1 105
Fehér	2 416	Hargita	1 031
Temes	2 211	Maros	856
Máramaros	2 061	Iași	774
Maros	2 012	Temes	673
Hunyad	1 694	Arad	594
Brassó	1 216	Beszterce-Naszód	497
Ilfov	989	Prahova	475
Kovászna	982	Kovászna	404
Beszterce-Naszód	863	Bukarest	363
Bakó	850	Szeben	330
Krassó-Szörény	827	Suceava	299
Szeben	807	Ilfov	288
Bukarest	741	Krassó-Szörény	249
Botoșani	691	Bakó	217
Suceava	685	Prahova	207
Iași	623	Argeș	195
Dolj	616	Iași	174
Prahova	599	Dolj	165
Argeș	507	Botoșani	161
Vaslui	469	Vilcea	153
Gorj	457	Neamț	145
Galați	426	Galați	122
Mehedinți	419	Mehedinți	115
Neamț	407	Buzău	111
Buzău	383	Vrancea	103
Vrancea	358	Vaslui	102
Olt	348	Teleorman	102
Vilcea	334	Olt	100
Constanța	319	Constanța	89
Brăila	291	Brăila	87
Dimbovița	282	Gorj	86
Teleorman	273	Dimbovița	68
Ialomița	243	Tulcea	58
Tulcea	138	Ialomița	57

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977. Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 696—701., 720—721. o.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 700—701., 724—725. o.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

7.g Kovászna megyében születtek, de más megyében laknak (1977)

7.h Hargita megyében születtek, de más megyében laknak (1977)

Brassó	20 647	Maros	18 861
Hargita	4 368	Kovászna	7 239
Bukarest	3 172	Bukarest	5 441
Maros	2 849	Kolozs	4 708
Kolozs	1 770	Temes	3 963
Arad	1 014	Hunyad	3 636
Temes	897	Arad	2 547
Bihar	982	Szeben	2 394
Szeben	762	Bihar	2 483
Hunyad	745	Bakó	1 257
Bakó	617	Brassó	1 148
Prahova	519	Máramaros	1 082
Galati	467	Szatmár	1 031
Máramaros	451	Fehér	906
Szatmár	401	Neamț	781
Fehér	398	Krassó-Szörény	701
Constanța	358	Beszterce-Naszód	667
Buzău	323	Prahova	620
Argeș	323	Constanța	581
Krassó-Szörény	282	Szilágy	450
Dimbovița	267	Iași	397
Doj	265	Galati	397
Vrancea	254	Suceava	357
Iași	236	Argeș	254
Szilágy	197	Vilcea	251
Neamț	195	Gorj	242
Brăila	192	Ilfov	218
Beszterce-Naszód	183	Dimbovița	197
Ilfov	167	Brăila	195
Gorj	155	Doj	205
Vilcea	124	Buzău	189
Ialomița	113	Vrancea	183
Suceava	105	Olt	147
Olt	104	Ialomița	124
Botoșani	99	Mehedinți	97
Vaslui	99	Tulcea	87
Mehedinți	69	Teleorman	85
Tulcea	55	Botoșani	84
Teleorman	48	Vaslui	70

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977. Vol.I., D.C.S. Buc., 1980. 696—701. o. *Forrás:* Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977. Vol.I., D.C.S. Buc., 1980. 697—701. o.

VÉCSEI KÁROLY

7.i Maros megye városaiba betelepültek (1977) 7.j Maros megye falvaiba betelepültek (1977)

Hargita	12 645	Hargita	5 085
Fehér	5 387	Kolozs	2 820
Kolozs	5 008	Fehér	2 362
Szeben	4 929	Beszterce-Naszód	2 247
Beszterce-Naszód	4 111	Hunyad	1 192
Brassó	3 338	Brassó	960
Kovászna	2 276	Kovászna	487
Hunyad	1 839	Neamț	404
Bihar	1 186	Szilágy	336
Szilágy	899	Máramaros	330
Bukarest	806	Ilfov	280
Máramaros	803	Bakó	278
Szatmár	764	Bihar	264
Bakó	717	Prahova	211
Prahova	689	Bukarest	169
Ilfov	653	Szatmár	162
Temes	633	Dolj	149
Arad	561	Succava	144
Iași	523	Arad	141
Botoșani	505	Temes	134
Succava	489	Galați	125
Neamț	441	Constanța	120
Dolj	388	Botoșani	118
Galați	380	Țași	118
Buzău	377	Vilcea	103
Vilcea	350	Buzău	97
Vaslui	349	Vaslui	96
Argeș	330	Argeș	94
Olt	288	Vrancea	89
Constanța	266	Olt	82
Vrancea	246	Krassó-Szörény	79
Brăila	246	Dimbovița	64
Krassó-Szörény	235	Gorj	63
Dimbovița	208	Brăila	63
Ialomița	189	Ialomița	57
Teleorman	167	Mehedinți	49
Gorj	165	Tulcea	39
Mehedinți	159	Teleorman	38
Tulcea	146		

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 704—707., 728—729.o.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 716—719., 740—743. o.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

7.k Maros megye szuburbiunaiba
betelepültek (1977)

7.l Maros megyei diaszpóra (1977) (más me-
gyékben letelepültek száma)

Hargita	1 131	Kolozs	19 360
Beszterce-Naszód	509	Szeben	17 867
Szeben	249	Hunyad	12 388
Kolozs	193	Bukarest	11 629
Hunyad	135	Brassó	11 410
Fehér	112	Hargita	10 785
Kovászna	86	Fehér	6 644
Ilfov	50	Temes	4 009
Prahova	47	Beszterce-Naszód	2 934
Bakó	46	Kovászna	2 230
Szilágy	34	Bihar	2 012
Temes	33	Arad	1 994
Szatmár	31	Prahova	1 684
Bukarest	32	Constanța	1 562
Arad	29	Máramaros	1 441
Dolj	28	Krassó-Szörény	1 211
Vrancea	25	Argeș	823
Buzău	24	Bakó	790
Bihar	24	Botoșani	135
Máramaros	24	Brăila	341
Neamț	20	Buzău	311
Botoșani	17	Dimbovița	462
Tulcea	16	Galați	558
Constanța	15	Gorj	592
Galați	15	Ialomița	315
Argeș	14	Iași	749
Brăila	13	Ilfov	592
Brăila	11	Mehedinți	190
Suceava	10	Neamț	566
Iași	11	Olt	307
Vaslui	10	Szatmár	856
Olt	10	Szilágy	541
Dimbovița	10	Suceava	380
Krassó-Szörény	10	Teleorman	189
Vilcea	8	Tulcea	258
Gorj	8	Vaslui	120
Ialomița	7	Vilcea	825
Teleorman	4	Vrancea	215
Mehedinți	3		

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5
ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 710—713.,
734—737. o.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5
ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 720—724. o.

VÉCSEI KÁROLY

7.m Kovászna megyében lakik, de más megyé- 7.n Hargita megyében lakik, de más megyében
ben született született

Hargita	7 239	Maros	10 785
Brassó	5 579	Bakó	4 543
Maros	2 230	Kovászna	4 368
Bakó	1 710	Neamț	3 055
Teleorman	1 590	Brassó	2 501
Succava	1 119	Kolozs	1 587
Vilcea	902	Hunyad	989
Kolozs	845	Beszterce-Naszód	942
Buzău	837	Iasi	900
Iasi	547	Szeben	712
Vrancea	513	Vrancea	685
Szeben	442	Vaslui	647
Bihar	381	Bihar	628
Prahova	372	Fehér	619
Fehér	326	Máramaros	481
Bukarest	323	Szilágy	467
Neamț	322	Szatmár	430
Hunyad	319	Bukarest	451
Temes	306	Ilfov	420
Ilfov	302	Galați	394
Szatmár	299	Botoșani	389
Beszterce-Naszód	293	Succava	348
Szilágy	273	Temes	317
Botoșani	252	Arad	296
Máramaros	221	Prahova	277
Galați	221	Buzău	255
Vaslui	216	Brăila	170
Arad	214	Argeș	156
Brăila	120	Constanța	140
Olt	114	Dolj	122
Argeș	110	Krassó-Szörény	112
Dimbovița	105	Dimbovița	107
Ialomița	97	Gorj	90
Dolj	70	Vilcea	89
Constanța	66	Olt	87
Gorj	64	Ialomița	80
Tulcea	63	Mehedinți	77
Krassó-Szörény	62	Teleorman	70
Mehedinți	38	Tulcea	53

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5
ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 698—701.,
722—725. o.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5
ianuarie 1977, Vol.I., D.C.S. Buc., 1980, 698—701.,
722—725. o.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

8. A munténiai, moldovai és dobudzsai megyékbe szétszoródott, illetve szétszórt magyarok, 1977-ben

Megyék	Magyarok	Erdélyből kivándoroltak száma	Ebből a magyarok aránya ¹
Bukarest	8 453	130 228	6,49
Bacău	3 813	8 343	45,70
Constanța	1 039	15 198	6,84
Prahova	893	16 296	5,48
Iasi	623	8 855	7,04
Gorj	547	7 895	6,93
Suceava	459	7 617	6,03
Neamț	445	4 999	8,90
Argeș	408	9 644	4,23
Vâlcea	384	8 252	4,65
Mehedinți	376	7 103	5,29
Galați	357	8 605	4,15
Dimbovița	233	6 113	3,81
Brăila	148	4 095	3,61
Buzău	146	4 866	3,00
Ilfov	170	6 125	2,78
Olt	136	5 582	2,44
Ialomița	107	3 602	2,97
Tulcea	105	2 438	4,31
Hotoșani	64	2 801	2,46
Dalj	224	11 043	2,05
Teleorman	53	3 123	1,70
Vrancea	48	2 901	1,65
Vaslui	25	2 321	1,08
Összesen	19 261	288 045	6,69

¹Megjegyzés: Amennyiben a helyi magyar lakosság aránya egyenlő zeroval.

Forrás: Recensămîntul populației și al locuințelor, 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 614—615.

9. Az erdélyiek migrációja Moldovába, az 1977-es népszámlálás adatai alapján

A kiindulási megye	A megyében születettek száma	A megyéközi vándorlásban résztvevők		Ebből Moldovába vándoroltak	
		száma	aránya	száma	aránya
Brassó &	404 618	66 085	16,33	5 158	7,81
Hunyad	399 256	71 647	17,95	4 510	6,29
Beszterce-Naszöld &	326 229	62 880	19,27	3 255	5,18
Máramaros	489 070	60 072	12,28	3 034	5,05
Krassó-Szörény	338 499	43 745	12,92	2 103	4,81
Harghita &	360 458	74 602	20,70	3 520	4,72
Temes	516 205	69 029	13,37	3 205	4,64
Kovácsna &	216 716	44 272	20,43	2 072	4,68
Szeben	434 894	66 738	15,35	2 831	4,24
Bihar	651 370	85 895	13,19	2 215	2,58
Kolozs	684 604	104 947	15,33	3 892	3,71
Arad	464 281	56 515	12,17	1 787	3,16
Maros	642 951	119 923	18,65	3 513	2,93
Szatmár	420 748	66 033	15,69	1 465	2,22
Fehér	482 747	125 397	25,98	2 495	1,99
Szilágy	343 329	98 300	28,63	1 487	1,51
Összesen	7 175 975	1 216 080	16,95	46 542	3,83

&-el jelzett megyék határosak Moldovával.

Forrás: Recensămîntul populației și al locuințelor, 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

VÉCSEI KÁROLY

10. A Moldovába migrált munténiaiak, olténiaiak és dobрудzsaiak,
az 1977-es népszámlálás adatai alapján

A kibocsátó megye	A megyében születettek száma	A megyeközi migrációban résztevők		Ebből Moldovába betelepültek	
		száma	aránya		
		a megyében születettek számához viszonyítva		száma	aránya
Brăila	387 548	76 775	19,81	15 315	19,95
Tulcea	289 213	71 346	24,67	11 178	15,67
Bukarest	837 946	46 322	5,53	5 662	12,22
Buzău	621 565	156 975	25,25	17 498	11,15
Constanța	452 097	59 374	13,13	6 519	10,98
Prahova	806 799	100 901	12,51	7 061	7,00
Agreș	656 671	108 120	16,46	3 894	3,60
Dolj	769 098	102 431	13,32	3 596	3,51
Ialomița	456 410	137 924	30,22	4 455	3,23
Dâmbovița	533 001	90 781	17,03	2 754	3,03
Ilfov	979 013	273 034	27,89	7 670	2,81
Vilcea	474 998	101 071	21,28	2 644	2,62
Mehedinți	377 138	83 570	22,16	2 013	2,41
Olt	603 197	129 966	21,55	3 119	2,40
Teleorman	628 561	198 588	31,59	3 178	1,60
Gorj	387 966	77 507	19,98	1 744	2,25
Összesen	9 261 221	1 814 685	19,59	98 300	5,42

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

11. A Munténiába, Olténiába és Dobrudzsába migrált moldvaiak,
az 1977-es népszámlálás adatai alapján

A kibocsátó megye	A megyében születettek száma	A megyeközi migrációban résztevők		Ebből Munténiába, Olténiába és Dobrudzsába betelepültek	
		száma	aránya		
		a megyében születettek számához viszonyítva		száma	aránya
Galați	566 013	89 956	15,89	51 424	57,17
Vrancea	432 048	99 437	23,02	50 684	50,97
Iași	732 316	122 152	16,68	53 587	43,87
Suceava	689 873	117 139	16,98	45 835	39,13
Bakó	714 215	123 633	17,31	47 633	38,53
Vaslui	570 882	164 993	28,90	62 662	37,98
Neamț	573 622	96 423	16,81	33 710	34,96
Botoșani	588 969	163 593	27,78	23 088	14,11
Összesen	4 867 938	977 326	20,08	368 623	37,72

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 696—707, 720—731.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

12. Az élveszületett gyerekek száma 1000 nőre, 1977-ben

A megye	Az élveszületettek száma	A történelmi tartomány
Vaslui	2 927,7	Moldova
Ialomița	2 698,2	Munténia
Botoșani	2 661,7	Moldova
Vrancea	2 519,6	Moldova
Bakó	2 485,3	Moldova
Neamț	2 470,2	Moldova
Buzău	2 438,6	Munténia
Tulcea	2 435,9	Dobruddza
Iași	2 389,5	Moldova
Beszterce-Naszód	2 361,2	Erdély
Galați	2 328,6	Moldova
Suceava	2 311,4	Moldova
Szilágy	2 311,1	Erdély
Vilcea	2 291,6	Olténia
Olt	2 285,8	Olténia
Szatmár	2 253,5	Erdély
Ilfov	2 219,9	Munténia
Hargita	2 193,2	Erdély
Máramaros	2 167,1	Erdély
Fehér	2 160,0	Erdély
Maros	2 142,2	Erdély
Brăila	2 137,7	Munténia
Dimbovița	2 135,8	Munténia
Gorj	2 113,2	Olténia
Teleorman	2 109,5	Munténia
Argeș	2 107,0	Munténia
Kovászna	2 084,5	Erdély
Prahova	2 051,1	Munténia
Constanța	1 997,8	Dobruddza
Mehedinți	1 958,2	Olténia
Dolj	1 922,9	Olténia
Bihar	1 913,3	Erdély
Kolozs	1 879,9	Erdély
Szeben	1 869,0	Erdély
Hunyad	1 653,6	Erdély
Krassó-Szörény	1 649,0	Erdély
Brassó	1 602,0	Erdély
Arad	1 587,3	Erdély
Temes	1 482,4	Erdély
Bukarest	1 182,5	Erdély

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5—7 ianuarie 1977. Vol. I. Populație — Structure — demographica. D.C.S., Buc., 1980. 484—561. o.

VÉCSEI KÁROLY

13. Erdély néhány nagyvárosának etnikai megoszlása (1910–1977)

	A lakosság száma	Ebből magyar	
		szám	%
<i>Arad</i>			
1910	63 166	46 085	72,96
1920	62 490	39 399	63,05
1956	106 460	31 850	29,92
1966	126 000	31 000	24,60
1977	171 110	34 300	20,05
<i>Brassó</i>			
1910	41 056	17 831	43,43
1920	40 335	15 137	37,53
1956	123 834	22 742	18,36
1966	163 345	27 800	17,02
1977	257 150	34 000	13,22
<i>Kolozsvár</i>			
1910	60 808	50 704	83,38
1920	83 542	41 583	49,77
1956	154 223	74 155	48,08
1966	185 663	76 000	40,93
1977	262 421	85 500	32,58
<i>Marosvásárhely</i>			
1910	25 527	22 790	89,28
1920	30 988	23 178	74,80
1956	65 194	48 077	73,74
1966	86 464	60 200	69,62
1977	130 051	81 800	62,90
<i>Nagybánya</i>			
1910	12 877	9 992	77,60
1920	12 780	4 652	36,40
1956	35 920	15 322	42,66
1966	64 535	20 600	31,92
1977	100 992	25 300	25,05
<i>Nagyvárad</i>			
1910	64 169	58 421	91,04
1920	68 081	40 744	59,85
1956	98 450	58 424	59,34
1966	122 534	63 000	51,41
1977	171 258	75 700	44,20
<i>Szatmárnémeti</i>			
1910	34 892	33 094	94,85
1920	58 251	39 009	66,97
1956	52 096	31 204	59,90
1966	69 763	34 500	49,45
1977	103 612	47 600	45,94
<i>Temesvár</i>			
1910	72 555	28 552	39,35
1920	82 689	26 185	31,67
1956	142 257	29 968	21,07
1966	174 243	31 000	17,79
1977	268 785	36 200	13,47
<i>Összesen</i>			
1910	398 577	290 309	72,84
1920	470 144	253 065	53,83
1956	844 128	353 819	41,92
1966	1 079 011	404 300	37,47
1977	1 595 430	502 100	31,47

Forrás: 1910., 1920., 1956., 1966. és 1977. évi népszámlálás.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

14. Az 1910. évi városi rangú erdélyi települések román, magyar és német nemzetiségű lakossága 1910-ben

Városok	A város összlakossága	A város nemzetiségi összetétele 1910					
		román	%	magyar	%	német	%
Szászsebes	8 504	4 980	58,56	875	10,29	2 345	27,58
Abrudbánya	2 938	1 697	57,76	1 176	40,03	34	1,16
Szászváros	7 672	3 821	49,80	2 145	27,96	1 294	16,87
Hátszeg	3 124	1 514	48,46	1 438	46,03	136	4,35
Gyulafehérvár	11 617	5 170	44,50	5 226	44,99	719	6,19
Vajdahunyad	4 520	1 789	39,58	2 457	54,36	187	4,14
Beszterce	13 236	4 439	33,54	2 824	21,34	5 835	44,08
Fogaras	6 579	2 174	33,04	3 357	51,03	1 003	15,25
Medgyes	8 626	2 729	31,64	1 715	19,88	3 866	44,82
Brassó	41 056	11 786	28,71	17 831	43,43	10 970	26,72
Déva	8 654	2 417	27,93	5 827	67,33	276	3,19
Szegesvár	11 584	3 217	27,77	2 687	23,20	5 486	47,36
Szamosújvár	6 857	1 881	27,43	4 630	67,52	190	2,77
Nagyszeben	33 489	8 824	26,35	7 252	21,65	16 832	50,26
Dés	11 452	2 911	25,42	7 991	69,78	445	3,89
Torda	13 455	3 389	25,19	9 674	71,90	100	0,74
Dicsőszentmárton	4 417	957	21,67	3 210	72,67	118	2,67
Erzsébetváros	4 408	940	21,32	2 613	59,28	496	11,25
Szászrégen	7 310	1 311	17,93	2 947	40,31	2 994	40,96
Kolozs	4 138	1 808	43,69	2 271	54,88	—	—
Kolozsvár	60 808	7 562	12,44	50 704	83,38	1 676	2,76
Sepsiszentgyörgy	8 665	108	1,25	8 361	96,49	158	1,82
Marosvásárhely	25 517	1 717	6,73	22 790	89,31	606	2,37
Csúszterda	3 701	46	1,24	3 591	97,03	45	1,22
Székclyudvarhely	10 244	122	1,19	9 888	96,52	212	2,07
Cyergyőszentmiklós	8 905	100	1,12	8 549	96,00	115	1,29
Kézdivásárhely	6 079	50	0,82	5 970	98,21	37	0,61
Vizakna	4 048	2 649	65,44	1 232	30,43	62	1,53
Lugos	19 818	6 227	31,42	6 875	34,69	6 151	31,04
Nagybánya	12 877	2 677	20,79	9 992	77,60	175	1,36
Felsőbánya	4 422	230	5,20	4 149	93,83	19	0,43
Máramarossziret	21 370	2 001	9,36	17 542	82,09	1 257	5,88
Zilah	8 062	529	6,56	7 477	92,74	—	—
Szilágysonló	6 885	759	11,02	6 030	87,58	20	0,29
Nagykároly	16 078	216	1,34	15 772	98,10	63	0,39
Szatmárnémeti	34 896	986	2,83	33 094	94,84	629	1,80
Nagyvárad	64 169	3 604	5,62	58 421	91,04	1 416	2,21
Nagyszalonta	15 943	650	4,08	15 206	95,38	41	0,26
Karássebes	7 999	3 916	48,96	1 413	17,66	2 419	30,24
Nagynyed	8 663	1 940	22,39	6 497	75,00	163	1,88
Arad	63 166	10 279	16,27	46 085	72,96	4 365	6,91
Temesvár	72 555	7 566	10,43	28 552	39,35	35 639	49,12

Forrás: Az 1910-es népszámlálás és Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie. Vol.I., D.C.S., Buc., 1980. 9—12. o.

VÉCSEI KÁROLY

14.a Az 1910 után városi rangot nyert települések román, magyar, német nemzetiségű lakossága 1910-ben

Városok	Összlakosság 1910-ben	Ebből					
		Román	%	Magyar	%	Német	%
Szentágota	3 858	949	24,60	160	4,15	2 476	64,18
Élesd	2 337	112	4,79	2 175	93,07	36	1,54
Stejerlak-Anina	12 336	1 280	10,38	705	5,71	8 837	71,64
Barot	2 531	2	0,08	2 501	98,81	22	0,87
Herkulesfürdő	517	168	32,50	200	38,68	116	22,44
Tusnádfürdő	2 285	—	—	2 281	99,82	—	—
Balánbánya	402	5	1,24	385	95,77	8	1,99
Bethlen	3 070	1 205	39,25	1 791	58,34	65	2,12
Belényes	4 223	1 974	46,74	2 134	50,53	—	—
Balázsfalva	2 204	1 560	70,78	500	22,69	135	6,13
Boksabánya	3 369	1 971	58,50	485	14,40	783	23,24
Borszék	1 862	126	6,77	1 702	91,41	23	1,24
Borsabánya	9 342	6 493	69,50	378	4,05	2 321	24,84
Brád	4 272	3 108	72,75	922	21,58	80	1,87
Buziás	2 923	900	30,79	912	31,20	1 043	35,68
Kapnikbánya	3 517	1 604	45,61	1 864	53,00	49	1,39
Bakabánya	—	—	—	—	—	—	—
Szilágycseh	3 446	202	5,86	3 221	93,47	—	—
Körös-kisjenő	2 821	1 355	48,03	1 376	48,78	49	1,74
Nagydisznód	3 064	673	21,96	152	4,96	2 204	71,93
Topánfalva	2 967	2 692	90,73	219	7,38	30	1,01
Aranyosgyéres	1 815	708	39,01	968	53,33	86	4,74
Feketealom	4 542	1 570	34,57	217	4,78	2 742	60,37
Kiskapus	956	142	14,85	708	74,06	29	3,03
Kovácsna	5 451	1 105	20,27	4 154	76,21	48	0,88
Székelykeresztúr	3 886	25	0,64	3 766	96,91	71	1,83
Kudzsír	4 866	3 602	74,02	943	19,38	253	5,20
Kürtös	8 298	5 928	71,44	2 166	26,10	180	2,17
Detta	4 202	337	8,02	900	21,42	2 802	66,68
Petrut Goza	1 601	1 379	86,13	203	12,68	—	—
Bánffyhyunad	5 194	454	8,74	4 699	90,47	28	0,54
Borosjenő	6 599	4 084	61,89	2 339	35,44	101	1,53
Bodzafor Juió	5 366	4 944	92,14	350	6,52	—	—
Zsibó	3 047	532	17,46	2 481	81,42	—	—
Zsombolya	10 893	105	0,96	2 266	20,80	8 088	74,25
Lippa	7 864	3 335	42,41	1 954	24,85	2 404	30,57
Ludas	4 632	1 385	29,90	3 116	67,27	61	1,32
Lupény	8 034	2 145	26,70	3 630	45,18	712	8,86
Margita	5 676	264	4,65	5 329	93,89	—	—
Nagylak	14 043	4 330	30,83	1 439	10,25	—	—
7 651 (szlovák)						—	54,48
Naszód	3 501	2 504	71,52	778	22,22	208	5,94
Újmoldova	3 437	2 934	85,37	91	2,65	295	8,58
Avasújváros	2 062	118	5,72	1 942	94,18	—	—
Nucet	—	—	—	—	—	—	—
Marosújvár	4 976	1 845	37,08	2 862	57,52	78	1,57
Orsova	5 795	1 360	23,47	1 870	32,27	2 015	34,77
Oravica	6 915	3 015	43,60	882	12,75	2 669	38,60
Oțelul Roșu	—	—	—	—	—	—	—
Petrika	9 271	4 381	47,25	3 261	35,17	921	9,93
Pankola	5 607	2 095	37,36	3 368	60,07	894	15,94
Predeal	—	—	—	—	—	—	—
Resicabánya	17 384	3 796	21,84	2 713	15,61	9 435	54,27
Rozsnyó	4 887	2 757	56,41	246	5,03	1 806	36,96
Kőhalom	2 945	975	33,11	425	14,43	1 230	41,77
Szececselováros	11 818	2 258	19,11	6 715	56,82	107	0,91
Borossebes	2 596	1 221	47,03	1 296	49,92	46	1,77
Piski	3 755	645	17,18	2 934	78,14	136	3,62
Oláhszentgyörgy	3 462	3 295	95,18	37	1,07	127	3,67
Nagyszentmiklós	10 617	3 938	37,09	2 121	19,98	3 227	30,39
Szováta	2 826	11	0,39	2 763	97,77	—	—
Tasnád	5 030	230	4,57	4 763	94,69	26	0,52
Magyarláp	2 671	403	15,09	2 120	79,37	129	4,83
Maroshévíz	7 388	4 194	56,77	2 417	32,72	651	8,81

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

folytatás

Városok	Összlakosság 1910-ben	Ebből					
		Román	%	Magyar	%	Német	%
Urikány	1 446	1 391	96,20	10	0,69	16	1,11
Vaskó	1 270	848	66,77	415	32,68	6	0,47
Viktoriaváros	—	—	—	—	—	—	—
Felsővisé	9 249	2 559	27,67	1 089	11,77	5 268	56,96
Szentkeresztbánya	—	—	—	—	—	—	—
Vulkán	7 184	3 055	42,53	3 461	48,18	430	5,99
Petrozsény	12 193	3 250	26,65	7 748	63,54	831	6,82
Zalatna	4 317	2 892	66,99	1 129	26,15	67	1,55
Zernyest	—	—	—	—	—	—	—

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977. Vol. I., D.C.S. Buc., 1980. 7—12. o.

14.b A nemzetiségek kölcsönös nyelvtudása az 1910-es népszámlálás adatai szerint

Magyar németül tud	1 254 411	12,6%
Magyar szlovákul tud	547 136	5,5%
Magyar románul tud	400 096	4,4%
Német magyarul tud	756 971	39,8%
Német románul tud	248 710	13,1%
Román magyarul tud	378 822	12,7
Román németül tud	60 479	2,1%

Csak anyanyelvén beszél Erdélyben, 1910-ben

Magyar	73,4%
Német	31,5%
Román	87,6%
Szlovák	22,6%
Horvát	32,9%
Ruthén	42,1%
Szerb	75,2% (az egész országban)

Írni-olvasni tudók aránya nemzetiségek szerint, 1910-ben

Nemzetiség	Férfi	Nő	Összesen
Magyar	83,0	75,7	79,3
Német	86,1	78,9	82,4
Szlovák	75,7	64,5	69,7
Román	41,4	24,7	33,1
Horvát	78,2	69,4	73,9
Szerb	66,8	52,4	59,8
Ruthén	31,9	23,1	27,3
Összesen	73,4	64,1	68,7

VÉCSEI KÁROLY

15. Kelet-Magyarország 25 vármegyéjében a magyar, román, német nemzetiségűek száma 1910-ben

Vármegyék	Összlakosság	Magyar	%	Román	%	Német	%
Udvarhely	124 173	118 548	95,5	2 840	2,3	2 222	1,8
Csík	145 720	125 888	86,4	18 032	12,4	1 080	0,7
Háromszék	148 080	123 518	83,4	22 963	15,5	617	0,4
Maros-Torda	219 589	134 166	61,1	71 909	32,8	8 312	3,8
Szatmár	288 190	160 258	55,6	119 570	41,5	6 463	2,2
Ugocsa	23 415	12 342	52,7	9 688	41,4	799	3,4
Bihar	490 941	219 751	44,8	256 052	52,2	3 458	0,7
Kolozs	286 687	111 439	38,9	161 279	56,3	8 396	2,9
Szilágy	230 140	87 312	37,9	136 087	59,1	816	0,4
Brassó	101 199	35 372	35,0	35 091	34,7	29 542	29,2
Kisküküllő	116 091	34 902	30,1	55 085	47,5	20 272	17,5
Arad	395 365	116 188	29,4	238 110	60,2	31 776	8,0
Torda-Aranyos	174 375	44 630	25,6	125 668	72,1	576	0,3
Csanád	23 755	5 229	22,0	9 525	40,1	219	0,9
Szolnok-Doboka	251 936	52 181	20,7	189 443	75,2	6 902	2,7
Máramaros	126 354	26 937	21,3	70 210	55,6	22 928	18,2
Alsó-Fehér	221 618	39 107	17,7	171 483	77,4	7 269	3,3
Temes	364 094	67 113	18,4	143 052	39,3	130 646	35,9
Hunyad	430 135	52 720	12,3	271 675	63,2	8 101	1,9
Torontál	159 603	20 837	13,1	37 355	23,4	72 570	45,5
Beszterce-Naszód	127 843	10 737	8,4	87 564	68,5	25 609	20,0
Krassó-Szörény	466 147	33 787	7,3	336 082	72,1	55 883	12,0
Fogaras	95 174	6 466	6,8	84 436	88,7	3 226	3,4
Szeben	176 921	10 159	5,7	113 672	64,3	49 757	28,1
Összesen	5 246 371	1 668 241	31,8	2 827 753	53,9	559 645	10,7

Forrás: Raffay Ernő: A vajdaságtól a birodalomig. JATE kiadó, Szeged, 1989. 114 o.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

15.a A városok száma és összlakossága 1910-ben és 1977-ben

Megyék	Városok száma 1910-ben	Összlakosság 1910-ben	A városok száma 1977-ben	Összlakosság 1977-ben
Fehér	4	31 721	9	182 000
Arad	1	63 166	8	259 492
Bihar	2	79 683	8	252 564
Beszterce-Naszód	1	13 236	4	68 149
Brassó	2	47 635	9	407 392
Krassó-Szörény	1	7 999		192 020
Kolozs	5	96 710	6	417 518
Kovácsna	2	14 744	5	92 890
Hargita	3	22 850	10	130 976
Hunyad	4	23 970	12	369 092
Máramaros	3	38 669	7	240 600
Maros	4	48 157	6	273 762
Szatmár	2	50 970	4	154 978
Szilágy	2	14 947	4	63 641
Szeben	4	50 571	7	292 489
Temes	2	92 373	6	370 141
Összesen	42	697 401	113	3 767 704
	100%	100%	269%	540%

1977-ben elővárosokkal együtt.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I, I.D.C.S., București 1980, 9—13. oldal.

15.b

C. Angelescu közoktatási miniszter 40.771/1924 rendelete alapján a vegyes lakosságú országrészekben, azaz ahol a városi lakosság nagytöbbsége magyar volt ott "kultúrzonát" állítottak fel. Ez a zóna magában foglalja csak Erdélyben a következő megyéket: Máramaros, Szatmár, Szilágy, Bihar, Temes-Torontál, Háromszék, Udvarhely és Csík. Ha a szóban levő kultúr zóna területén a magyarság arányszáma 1920-ra az 1910 évhez viszonyítva 45,6%-ról lecsökkent 36,3%-ra addig a románység arányszáma a 38,7%-ról 42%-ra szökött fel. (Lásd a Magyar kisebbség 14/1924, 615—619. oldal.)

E rendelet azt célozta, hogy a román-magyar határmenti megyékben és a Székelyföldön a tanítószemélyzetnek iskolán kívüli működése intenzívebb legyen. Ezért jutalmul az alapfizetés 50 %-ának megfelelő fizetési többletben részesültek a tanítók. Ezenkívül soron kívül előléptetést, s települések esetén 10 ha földet is kaptak az említett "káderek".

A kultúr zóna rendelet fokozta az erőszakos — adminisztratív típusú a durva manipuláció kategóriába tartozó — románizálódási kampányt.

C. Angelescu rendeletének az inspirátora, feltehetőleg, Constantinescu földművelődésügyi miniszter volt, aki 1923. november 10-én a szenátus ülésén a következő kijelentést tette: "Erdélyben, Temes-Torontál Aradon át Szatmárig húzódó zónába eső kisajátított területet arra a célra tartottuk meg, hogy oda határainkon túl és határainkon belül élő románokat telepítsünk, mert úgy gondolom, hogy e kisajátított terület csak azokat illeti meg, akik a román nacionalizmus bölcsőit képviselik.

Constantinescu miniszter szavait természetesen helyeslés kísérte. Helyeselték azok a szenátorok is, akik annak idején az agrár-törvény 10. paragrafusát szavazták meg, amely a magyar telepes kisgazdák földjeinek kisajátítását rendeli el, mert ehhez erkölcsi alapot abban találtak, hogy a magyar kormányok ezeket a szerencsétleneket olyan földekre telepítették, amelyek románlakta községek határaiba estek. A "quod licet Iovi, non licet bovi" évezredek latin maxima a maga tisztaságában ragyogott a szenátus ama emlékeztető ülésén..." (Magyar kisebbség 14/1925, 615 oldal).

16. A városokba való betelepülés főbb periódusai és dinamikája

Megyék	A betelepülések periódusai										Nem válaszolt	Bevándorlók
	1920 előtt	1920—29	1930—39	1940—49	1950—59	1960—64	1965—69	1970—74	1975—77			
Fehér	1,22	3,00	4,78	9,94	20,00	12,22	13,01	18,78	12,77	4,28	148 972	
Arad	1,98	5,02	7,05	9,78	18,51	11,40	13,18	17,69	11,98	3,41	107 447	
Argeş	1,44	3,91	6,67	10,52	18,90	10,73	12,45	18,62	12,92	3,84	146 352	
Bacău	0,96	2,03	3,25	6,52	14,34	10,48	12,96	24,22	19,75	5,49	173 222	
Bihar	1,33	3,22	5,12	9,57	17,26	11,40	14,50	19,66	13,80	4,14	148 032	
Beszterce-Naszód	0,94	2,02	3,21	6,20	13,69	10,32	11,85	21,51	19,07	11,19	74 448	
Botoşani	0,78	1,59	2,55	7,45	14,78	10,67	14,16	25,36	18,89	3,77	167 634	
Brassó	2,44	4,38	5,85	10,87	17,59	10,47	12,64	19,04	13,30	3,42	96 890	
Brăila	1,61	3,30	6,30	10,33	18,14	10,82	12,56	18,24	13,10	5,60	117 721	
Buzău	1,15	2,87	4,93	9,02	18,18	11,15	13,49	20,88	14,26	4,07	169 870	
Krassó-Szörény	1,81	2,96	4,68	7,43	15,17	11,63	12,95	18,23	12,05	13,09	80 045	
Kolozs	1,35	3,07	4,57	11,42	18,28	10,82	13,77	19,23	13,96	3,53	191 771	
Constanţa	1,19	2,48	4,13	8,98	17,96	10,94	17,52	19,44	12,04	5,32	151 529	
Kovácsna	1,66	3,70	4,98	11,88	18,67	10,15	11,84	19,28	14,05	3,79	57 112	
Dimboviţa	1,30	2,94	5,57	9,63	17,34	10,56	11,91	19,26	15,43	6,06	111 684	
Dolj	1,19	3,08	4,91	7,79	17,27	12,43	14,45	19,82	14,65	4,41	177 143	
Galaţi	1,50	2,86	4,67	9,61	16,12	9,58	11,22	17,26	13,42	13,76	134 901	
Gorj	0,99	3,31	5,17	8,69	17,07	11,74	14,11	20,99	15,34	2,59	97 192	
Harghita	1,23	3,16	4,49	10,20	19,70	11,21	12,86	19,50	14,23	3,42	93 173	
Hunyad	1,31	2,98	4,74	8,12	15,16	9,86	13,22	21,33	15,57	7,71	98 575	
Ialomiţa	1,50	3,81	5,91	9,37	17,69	9,80	13,22	21,70	12,04	4,96	155 688	
Iasi	1,10	1,96	3,32	8,69	14,63	9,89	13,33	24,70	17,59	4,79	177 469	
Ilfov	1,96	4,28	6,34	10,75	19,28	10,74	13,66	19,04	10,10	3,55	254 467	
Máramaros	0,98	2,47	4,11	7,41	15,26	10,50	13,05	22,08	20,47	3,67	80 813	
Mehedinţi	1,20	3,52	5,23	8,34	17,36	11,86	13,89	20,87	13,39	4,34	112 561	
Maros	1,37	3,03	4,50	9,72	18,19	10,58	13,16	20,40	15,12	3,93	181 407	
Neamţ	0,87	1,87	3,20	6,78	15,48	9,81	12,37	24,37	21,07	4,18	125 297	
Olt	1,06	2,85	4,87	7,75	16,99	10,87	13,28	21,79	17,56	3,02	140 213	
Prahova	1,88	3,57	5,83	10,19	18,13	10,46	12,31	18,93	14,29	4,43	184 120	
Szatmár	0,97	2,49	4,29	7,76	17,90	13,30	14,60	20,91	14,94	2,84	105 041	
Szilágy	0,71	2,21	3,60	6,32	15,11	11,43	14,46	24,28	18,04	3,84	96 162	
Szeben	1,58	3,85	5,65	11,06	20,94	11,70	13,08	17,57	11,59	2,98	117 286	
Succava	1,05	2,08	3,98	9,13	16,60	10,90	12,00	21,83	18,14	4,25	149 273	
Teleorman	1,09	2,67	5,05	7,40	15,71	10,54	14,54	23,98	15,28	3,74	153 269	
Temes	2,07	4,09	5,35	8,10	17,43	10,89	14,15	18,94	11,92	7,06	129 544	
Tulcea	1,37	2,79	4,45	8,01	17,22	10,75	14,10	20,94	15,43	4,89	88 537	
Vaslui	0,98	1,83	2,96	6,42	14,07	10,25	13,46	23,67	16,03	10,33	176 288	
Vilcea	0,93	2,80	4,52	7,32	15,55	10,49	12,77	21,71	19,15	4,76	114 424	
Vrancea	1,09	2,27	4,02	7,67	16,02	10,58	12,74	23,13	17,44	5,04	111 200	
Bukarest	1,72	2,53	4,61	12,95	19,21	9,66	11,44	18,35	13,49	6,04	34 436	
Összesen	1,45	3,15	4,96	9,60	17,13	10,73	13,18	20,27	14,55	4,98	5 231 208	

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

16.a A városokba irányuló migráció

Megyék	Saját megye		Más megye		Nem vála- szolt
	városá(i)ból	falvaiból	városá(i)ból	falvaiból	
Fehér	8,80	49,74	12,28	27,68	1,50
Arad	6,41	42,70	12,10	34,11	4,68
Arges	6,44	44,41	13,71	33,28	2,16
Bacău	7,80	46,26	12,59	31,17	2,18
Bihar	7,53	55,89	11,26	20,32	4,10
Beszterce-Naszód	5,61	61,33	11,43	19,83	1,80
Botoşani	7,72	67,32	8,18	12,65	4,13
Brassó	3,54	13,41	17,53	63,04	2,48
Brăila	2,62	49,40	11,35	32,57	4,06
Buzău	1,87	60,51	11,63	23,66	2,33
Krassó-Szörény	8,27	29,89	11,77	47,84	2,23
Kolozs	7,39	41,78	16,02	32,75	2,06
Constaţa	5,99	35,17	13,16	39,15	6,53
Kovászna	9,89	46,50	16,14	26,21	1,26
Dîmboviţa	8,03	44,07	14,85	31,10	1,95
Dolj	5,62	51,84	12,29	27,50	2,75
Galaţi	4,30	34,50	15,66	41,78	3,76
Gorj	5,14	54,18	12,66	27,80	0,22
Hargita	10,15	45,60	13,53	29,28	1,44
Hunyad	8,15	15,15	13,14	61,47	2,09
Ialomiţa	6,41	57,49	9,30	26,65	0,15
Iaşi	4,63	41,11	15,67	34,61	3,98
Ilfov	3,78	49,57	10,59	31,44	4,62
Máramaros	9,99	35,49	14,52	37,54	2,46
Mehedinţi	5,36	62,51	9,92	20,98	1,23
Maros	7,22	52,24	14,70	23,79	2,05
Neamţ	5,83	50,95	12,39	28,58	2,25
Olt	5,04	52,13	12,87	28,30	1,66
Prahova	10,90	39,67	13,81	33,28	2,34
Szatmár	5,92	64,50	9,55	16,66	3,37
Szilágy	6,97	59,04	12,11	20,63	1,25
Szeben	6,62	34,46	14,03	42,12	2,77
Suceava	8,35	51,70	9,60	22,54	7,81
Teleorman	9,31	60,49	10,15	18,53	1,52
Temes	6,09	29,32	16,45	42,55	5,59
Tulcea	4,98	57,68	11,62	21,10	4,62
Vaslui	5,97	60,03	8,48	23,31	2,21
Vilcea	8,25	49,98	12,84	26,58	2,35
Vrancea	6,41	47,48	12,39	30,92	2,80
Bukarest	0,13	.	24,12	70,74	5,01
Összesen	5,34	33,69	15,49	41,95	3,53

Forrás: Recensământul populaţiei şi al locuinţelor. 5.I.1977. Vol. I. Populaţia — Structura — demografică. Direcţia Centrală de Statistică 1980., Bucureşti Old. 747—749.

VÉCSEI KÁROLY

16.b Erdély néhány városának lakossága 1910—1977 között

Városok	1910	1930	1948	1956	1966	1977	1910 = 100,00
Gyulafehérvár	11 616	12 282	14 420	14 776	22 215	41 199	3,55
Nagyenyed	8 663	9 478	9 535	11 886	16 536	24 640	2,84
Szászsebes	8 504	9 137	10 080	11 628	13 715	25 926	3,05
Abrudbánya	2 938	2 468	2 656	4 411	5 150	5 315	1,81
Arad	63 166	77 181	87 291	106 460	126 000	171 193	2,71
Nagyvárad	64 169	82 687	82 282	98 950	122 534	170 531	2,66
Nagyszalonta	15 514	15 297	14 447	16 276	17 754	19 746	1,27
Beszterce	13 236	14 128	15 801	20 292	25 519	44 349	3,35
Brassó	41 056	59 232	82 984	123 834	163 345	256 475	6,25
Fogarás	6 579	7 641	9 296	17 256	22 934	33 824	5,13
Lugos	19 818	23 593	26 707	30 252	35 364	44 537	2,25
Csúkszereda	3 701	4 807	6 143	11 996	15 329	30 936	8,36
Gyergyószentmiklós	8 905	10 355	10 031	11 969	13 828	17 748	1,99
Kolozsvár	60 808	100 944	117 915	154 723	185 663	262 858	4,32
Déva	8 654	10 509	12 959	16 879	26 969	60 334	6,97
Vajdahunyad	4 520	4 600	7 018	36 498	68 207	79 719	17,64
Szászváros	7 672	7 337	8 817	10 488	12 822	17 845	2,33
Hátszeg	3 124	3 383	3 210	3 853	5 631	8 423	2,70
Máramarossziget	21 370	27 270	18 329	22 361	29 771	38 146	1,79
Nagybánya	12 877	13 904	20 959	35 920	62 658	100 985	7,84
Előbánya	4 422	4 127	3 968	8 134	13 182	15 554	2,98
Marosvásárhely	25 517	38 517	47 043	65 194	86 464	86 464	5,10
Szászrégen	7 310	9 290	9 599	18 091	23 295	29 903	4,21
Dicsőszentmárton	4 417	6 567	7 585	14 883	20 349	26 073	5,90
Segesvár	10 913	13 033	18 284	20 363	25 109	33 208	3,04
Udvarhely	10 244	8 518	10 366	14 162	18 244	28 738	2,81
Zilah	8 662	8 240	11 652	13 378	15 144	31 923	3,96
Szilágysomló	6 885	7 448	7 931	8 560	12 324	14 575	2,12
Szatmár	34 892	51 495	46 519	52 096	68 246	103 544	2,97
Nagykároly	16 078	16 042	15 425	16 780	19 685	24 050	1,50
Dés	11 452	15 110	14 681	19 285	26 984	32 345	2,82
Szamosújvár	6 857	6 608	6 663	7 617	12 766	17 599	4,57
Szeben	33 482	49 345	60 602	90 475	109 515	151 137	4,51
Vízakna	4 048	—	—	—	—	5 048	1,25
Erzsébetváros	4 408	4 067	4 562	5 367	8 452	9 883	2,24
Medgyes	8 626	15 503	23 247	32 498	46 384	65 072	7,54
Temesvár	72 555	91 580	111 987	142 257	174 243	269 353	3,71
Sepsiszentgyörgy	8 665	10 818	14 224	17 638	20 768	40 804	4,71
Kézdivásárhely	6 079	5 107	5 424	7 550	9 502	16 329	2,69
Torda	13 455	20 023	25 905	33 614	42 307	55 294	4,11
Karánsebes	7 999	8 704	10 106	15 195	18 194	27 190	3,40

Megjegyzés: Csak azok a helységek szerepelnek, melyek 1910-ben városok voltak.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor, 5.I.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 9—13.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

16.c A más megyéből bevándoroltak aránya a városi lakosság körében (1977)

Bukarest	56,68
Brassó	51,58
Hunyad	46,83
Temes	39,24
Krassó-Szörény	36,85
Constanța	35,26
Szeben	32,08
Galați	30,87
Iasi	30,68
Argeș	28,99
Kolozs	28,08
Dimbovița	16,80
Arad	26,04
Bakó	24,54
Prahova	24,50
Neamț	24,26
Vrancea	24,14
Máramaros	23,08
Dolj	23,03
Hargita	22,93
Gorj	22,86
Brăila	22,60
Ilfov	22,20
Vilcea	21,94
Maros	21,94
Kovászna	21,71
Olt	21,42
Fehér	20,16
Buzău	20,04
Suceava	19,00
Ialomița	18,72
Tulcea	17,86
Bihar	17,76
Beszterce-Naszód	17,63
Mehedinți	17,32
Szilágy	16,76
Vaslui	16,26
Szatmár	13,62
Teleorman	13,13
Botoșani	10,93

16.d A más megyéből bevándoroltak aránya a falusi lakosság körében (1977)

Constanța	23,65
Temes	22,79
Brassó	15,34
Arad	11,63
Ialomița	10,39
Szeben	10,31
Hunyad	9,86
Brăila	9,32
Krassó-Szörény	8,45
Tulcea	7,41
Kovászna	6,75
Ilfov	6,63
Maros	6,51
Fehér	6,30
Gorj	5,94
Szatmár	5,93
Kolozs	5,56
Hargita	5,34
Prahova	4,71
Beszterce-Naszód	4,63
Argeș	4,41
Vilcea	4,47
Dimbovița	4,37
Olt	4,35
Bihar	4,29
Vrancea	4,25
Buzău	4,24
Szilágy	4,09
Suceava	3,99
Iasi	3,99
Mehedinți	3,78
Neamț	3,56
Máramaros	3,55
Galați	3,25
Teleorman	3,15
Vaslui	2,89
Botoșani	2,74
Dolj	2,80
Bakó	3,16

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 702—707, 726—731.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor. 5.1.1977. Vol. I. Populația — Structura — demografică. Direcția Centrală de Statistică 1980., București Old. 714—719, 738—743.

VÉCSEI KÁROLY

17. A falvakba irányuló migráció, %

Megyék	Saját megye		Más megye		Nem vála- szolt
	városá(i)ból	falvaiból	városá(i)ból	falvaiból	
Fehér	6,28	55,29	8,40	28,92	1,11
Arad	6,92	42,07	5,54	42,20	3,27
Argeş	7,91	59,08	6,28	25,58	1,15
Balcău	7,77	60,33	6,32	24,31	1,27
Bihar	5,73	67,35	4,49	18,77	3,66
Beszterce-Naszód	3,16	65,59	6,68	23,17	1,40
Botoşani	5,52	61,00	6,53	18,95	8,00
Brassó	6,19	27,20	9,45	54,25	2,91
Brăila	4,12	48,90	4,02	40,73	2,23
Buzău	3,73	69,48	5,72	20,01	1,06
Krassó-Szörény	5,57	41,68	6,46	43,31	2,98
Kolozs	6,87	57,06	5,42	29,89	0,76
Constaţa	4,03	30,94	4,72	50,86	9,45
Kovászna	6,92	52,16	10,19	29,07	1,66
Dimboviţa	5,29	53,35	8,48	31,23	1,65
Dolj	7,94	68,98	4,64	17,24	1,20
Galaţi	7,58	60,91	4,52	24,90	2,09
Gorj	4,67	58,58	8,55	27,27	0,93
Hargita	9,16	54,53	10,11	24,01	2,19
Hunyad	7,87	44,94	6,59	39,29	1,31
Ialomiţa	4,10	43,47	6,14	42,25	4,04
Iasi	8,04	56,00	5,51	28,41	2,04
Ilfov	2,91	53,74	7,47	32,98	2,90
Máramaros	9,17	56,89	5,59	26,51	1,84
Mehedinţi	6,46	66,24	5,44	21,10	0,76
Maros	5,63	59,48	7,60	25,93	1,36
Neamţ	6,08	61,17	5,60	26,05	1,10
Olt	5,58	61,00	7,26	25,00	1,16
Prahova	10,03	56,61	5,85	26,33	1,18
Szatmár	6,87	56,31	5,66	26,96	4,20
Szilágy	3,58	59,64	9,06	26,60	1,12
Szeben	7,20	41,28	7,57	41,85	2,10
Suceava	5,63	57,71	4,98	25,00	6,68
Teleorman	7,14	67,04	6,87	18,02	0,93
Temes	4,37	30,60	5,27	54,24	5,52
Tulcea	4,68	44,10	5,76	28,55	16,91
Vaslui	5,35	65,93	6,24	20,61	1,87
Vilcea	5,36	62,37	6,86	24,46	0,95
Vrancea	5,26	60,01	6,65	26,32	1,76
Összesen	5,83	53,50	6,31	31,28	3,08

Forrás: Recensământul populaţiei şi al locuinţelor. 5.1.1977. Vol. I. Populaţia — Structura — demografică. Direcţia Centrală de Statistică 1980.
Bucureşti Old. 753, 755.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

18. Erdély népességének természetes szaporodása 1920–23 években, városokban és falvakban

Az 1920–23 években	Románok	Magyarok	Németek	Zsidók	Más	Összesen
--------------------	---------	----------	---------	--------	-----	----------

Városokban

születések	22 545	31 320	9 160	9 268	1 340	73 633
halálozások	21 208	26 650	8 080	5 640	1 077	62 655
természetes szaporodás	1 337	4 670	1 080	3 628	263	10 978
évenkénti szaporodás ezer lélek- hez viszonyítva	1,19‰	3,15‰	2,08‰	6,87‰	3,88‰	2,95‰

Falvakban

születések	390 505	130 016	56 296	10 233	15 730	602 780
halálozások	271 427	81 788	35 464	4 890	9 560	403 129
természetes szaporodás	119 078	48 228	20 832	5 343	6 170	199 651
évenkénti szaporodás ezer lélek- hez viszonyítva	10,08‰	12,20‰	12,16‰	18,85‰	12,96‰	10,95‰

Város és falu együtt

születések	413 050	161 336	65 456	19 501	17 070	676 413
halálozások	292 635	108 438	43 544	10 530	10 637	465 784
természetes szaporodás	120 415	52 898	21 912	8 971	6 433	210 629
évenkénti szaporodás ezer lélek- hez viszonyítva	9,31‰	9,75‰	9,81‰	11,05‰	11,74‰	9,46‰

N. Istrate nyomán, in: Magyar kisebbség 10/1925, 747 o.

VÉCSEI KÁROLY

19. A városi autochton lakosság aránya 1977-ben

19.a A városokba bevándorolt népességből a falusi lakosság aránya 1977-ben

Megyék	%	Megyék	%
Constanța	32,58	Buzău	84,17
Temes	33,50	Mehedinți	83,49
Brassó	35,98	Brăila	81,97
Hunyad	37,23	Beszterce-Naszód	81,16
Krassó-Szörény	38,18	Szatmár	81,16
Argeș	38,31	Gorj	80,98
Iași	38,98	Olt	80,43
Bukarest	40,29	Ilfov	81,01
Neamț	40,79	Ialomița	80,10
Suceava	40,88	Botoșani	79,97
Dimbovița	41,68	Szilágy	79,67
Dolj	42,11	Neamț	79,53
Kolozs	42,41	Dolj	79,34
Szeben	42,87	Arad	79,02
Maros	42,99	Bacău (Bakó)	78,89
Bakó	43,11	Tulcea	78,78
Buzău	43,23	Vrancea	78,41
Gorj	43,51	Krassó-Szörény	77,73
Arad	43,51	Argeș	77,69
Beszterce-Naszód	43,64	Maros	76,63
Bihar	43,77	Hunyad	76,62
Mehedinți	43,93	Szeben	76,58
Vrancea	44,28	Vilcea	76,56
Vilcea	44,35	Brassó	76,45
Ialomița	45,37	Bihar	76,21
Tulcea	45,42	Galați	76,28
Galați	46,07	Iași	75,75
Hargita	46,45	Dimbovița	75,17
Ilfov	47,18	Kolozs	74,53
Botoșani	47,52	Fehér	79,41
Olt	47,98	Suceava	74,24
Prahova	47,98	Máramaros	73,03
Szatmár	48,02	Prahova	72,95
Brăila	48,53	Kovászna	72,71
Fehér	49,55	Temes	71,87
Szilágy	48,82	Bukarest	70,75
Vaslui	48,87	Hargita	74,88
Kovászna	48,73	Constanța	74,32
Máramaros	55,66	Vaslui	83,33
Teleorman	64,21	Teleorman	79,01

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I. D.C.S. Buc., 1980. 702—707., 726—731. o.

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I. D.C.S. Buc., 1980. 747—749. o.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

20. Az 1910. évi erdélyi városok népességének növekedése 1977-ig, megyék szerint

Megyék	Városok	Városok népessége		1910 = 100,00
		1910-ben	1977-ben	
Hunyad	Déva, Vajdahunyad, Szászváros, Hátszeg	23 970	157 898	6,59
Brassó	Brassó, Fogaras	47 635	290 302	6,09
Szeben	Nagyszeben, Medgyes, Erzsébetváros, Vízakna	50 571	231 140	4,57
Maros	Marosvásárhely, Segesvár, Dicsőszentmárton, Szászrégen	48 157	219 260	4,55
Máramaros	Nagybánya, Előbánya, Máramarossziget	38 669	154 685	4,00
Kovácsna	Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely	14 744	57 133	3,88
Kolozs	Kolozsvár, Dézs, Torda, Szamosújvár, Kolozs	96 710	368 096	3,81
Temes	Temesvár, Lugos	92 373	313 890	3,40
Krassó-Szörény	Karánsebes	7 999	27 190	3,40
Hargita	Csíkseredea, Udvarhely, Gyergyószentmiklós	22 850	77 422	3,39
Beszterce-Naszód	Beszterce	13 236	44 339	3,35
Szilágy	Zilah, Szilágysomló	14 947	46 948	3,14
Fehér	Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szászsebes, Abrudbánya	31 721	97 060	3,06
Arad	Arad	63 166	171 193	2,71
Szatmár	Szatmárnémeti, Nagykároly	50 970	127 594	2,50
Bihar	Nagyvárad, Nagyszalonta	79 683	190 271	2,39
Összesen		697 401	2 574 421	3,69

21. A városi és elővárosi lakosság növekedése az erdélyi megyékben, 1910–1977-ben

Megye	A lakosság száma 1910-ben	1910 = 100				
		1930	1948	1956	1966	1977
Krassó-Szörény	7 999	477	525	1 521	1 921	2 404
Hunyad	23 970	172	218	919	1 350	1 540
Brassó	47 635	141	199	474	630	855
Kovácsna	14 744	108	133	291	375	630
Máramaros	38 669	117	112	300	473	622
Szeben	50 571	136	189	335	489	578
Fehér	31 721	120	137	286	417	574
Hargita	22 850	104	116	275	392	573
Maros	48 157	140	171	289	380	568
Szilágy	14 947	106	131	223	340	426
Kolozs	96 710	153	176	250	325	432
Arad	63 166	132	149	233	297	411
Temes	92 373	125	161	246	296	401
Bihar	79 683	128	129	256	316	317
Szatmár	50 970	133	122	152	209	304
Beszterce-Naszód	13 236	133	147	271	377	515

Forrás: Recensământul Populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977, Vol.I. D.C.S. București 1980, 7 o.

Megjegyzés: A lakosság növekedése magában foglalja a 71 új város népességét is.

VÉCSEI KÁROLY

22. Az 1910. évi erdélyi városok lakosságának növekedése 1977-ig

Városok	Összlakosság		1910 = 100,00
	1910	1977	
Vajdahunyad	4 520	79 719	17,64
Csikszereda	3 701	30 936	8,36
Nagybánya	12 877	100 985	7,84
Medgyes	8 626	65 072	7,54
Déva	8 654	60 334	6,97
Brassó	41 056	256 475	6,25
Dicsőszentmárton	4 417	26 073	5,90
Fogaras	6 579	33 827	5,14
Marosvásárhely	25 517	130 076	5,10
Sepsziszentgyörgy	8 665	40 804	4,71
Nagyszeben	33 489	151 137	4,51
Kolozsvár	60 808	262 858	4,32
Szászrégen	7 310	29 903	4,09
Torda	13 455	55 294	4,11
Zilah	8 062	31 923	3,96
Temesvár	72 555	269 353	3,71
Gyulafehérvár	11 616	41 199	3,55
Karánsebes	7 999	27 190	3,40
Beszterce	13 236	44 339	3,35
Szászsebes	8 504	25 926	3,05
Segesvár	10 913	33 208	3,04
Előbánya	4 422	13 182	2,98
Szatmár	34 892	103 544	2,97
Nagyenyed	8 663	24 640	2,84
Dés	11 452	32 345	2,82
Székcelyudvarhely	10 244	28 738	2,81
Arad	63 166	171 193	2,71
Hátszeg	3 124	8 423	2,70
Kézdivásárhely	6 079	16 329	2,69
Nagyvárad	64 169	170 531	2,66
Szamosújvár	6 857	17 599	2,57
Szászváros	7 672	17 845	2,33
Erzsébetváros	4 408	9 883	2,24
Szilágyssomlyó	6 885	14 575	2,12
Gyergyószentmiklós	8 905	17 748	1,99
Lugos	19 818	44 537	2,25
Máramarossziget	21 370	38 146	1,79
Abrudbánya	2 938	5 150	1,75
Nagykároly	16 078	24 050	1,50
Szalonta	15 514	19 746	1,27
Vízakna	4 048	5 048	1,25

Forrás: Recensământul Populației și locuințelor din ianuarie 1977. Vol.I. I.D.C.S. Buc. 1980. 9—13. o.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

23. A városi lakosság aránya 1977-ben

A megye	Városi lakosság %-a	Történelmi tartomány
Ilfov	13,24	Munténia
Botoșani	22,96	Moldova
Teleorman	23,59	Munténia
Olt	23,63	Olténia
Beszterce-Naszód	23,78	Erdély
Szilágy	24,05	Erdély
Dimbovița	24,30	Munténia
Buzău	24,86	Munténia
Vrancea	25,85	Moldova
Vișea	27,47	Olténia
Gorj	28,30	Olténia
Vaslui	28,54	Moldova
Neamț	28,82	Moldova
Suceava	30,38	Moldova
Argeș	31,11	Munténia
Ialomița	31,48	Munténia
Mehedinți	35,69	Olténia
Tulcea	35,74	Dobruzsza
Bacău	36,58	Moldova
Harghita	37,14	Erdély
Dolj	37,26	Olténia
Bihar	37,60	Erdély
Szatmár	38,06	Erdély
Maros	40,43	Erdély
Kovácszna	41,31	Erdély
Iasi	41,70	Moldova
Fehér	43,64	Erdély
Máramaros	44,34	Erdély
Prahova	45,31	Munténia
Arad	45,90	Erdély
Krassó-Szörény	49,18	Erdély
Galați	49,21	Moldova
Temes	51,13	Erdély
Brăila	52,71	Munténia
Kolozs	55,85	Erdély
Szeben	56,12	Erdély
Constanța	61,58	Dobruzsza
Hunyad	65,92	Erdély
Brassó	69,16	Erdély

Forrás: Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977. Vol.I., D.C.S., Buc., 1980, 1 o.

VÉCSEI KÁROLY

24. Néhány erdélyi város nemzetiségi összetétele, 1920 és 1923-ban

Városok	Összlakosság	Román (%)	Magyar (%)	Német (%)	Zsidó (%)	Egyéb (%)
1920						
Kolozsvár	83 542	33,83	49,78	2,48	12,73	1,17
Temesvár	82 689	19,22	31,68	35,30	10,03	3,77
Nagyvárad	68 081	12,99	59,85	0,88	26,26	0,02
Arad	64 490	19,34	61,09	4,67	8,23	6,67
Szatmár	58 251	16,72	66,97	0,66	15,38	0,27
Brassó	40 335	30,21	37,53	28,00	3,73	0,54
Nagyszeben	32 748	26,12	13,18	55,63	4,00	1,15
Marosvásárhely	30 988	12,74	74,80	1,44	10,48	0,54
1923						
Kolozsvár	105 300	33,24	49,00	3,04	13,30	1,42
Temesvár	90 000	16,77	31,11	38,99	7,78	5,35
Nagyvárad	90 000	20,00	52,22	1,67	24,44	1,67
Arad	75 000	29,33	51,60	5,60	10,67	2,80
Szatmár	60 000	25,00	41,15	0,27	33,33	0,25
Brassó	50 000	36,00	33,00	26,60	4,00	0,40
Nagyszeben	45 000	33,33	9,79	51,55	4,45	0,88
Marosvásárhely	40 000	17,50	65,12	1,90	15,00	0,48

Megjegyzés: A többi erdélyi városban 1923-ban a népesség nemzeti megoszlása a következő:

374 500	36,30	35,44	13,05	13,52	1,69
---------	-------	-------	-------	-------	------

Forrás: Magyar kisebbség, 18/1925, 708 oldal.

24.a Az erdélyi falvak etnikai jellege 1923-ban N. Istrate szerint

Etnikai jelleg	Szám	%
román	2918	71,47
magyar	737	18,05
szász	149	3,65
sváb	117	2,87
szerb	43	1,05
szlovák	13	0,32
rutén	6	0,15
zsidó	2	0,05
bolgár	1	0,03
vegyes	97	2,36
Összesen	4083	100,00

Forrás: Magyar kisebbség, 19/1925, 745–746. o.

Megjegyzés: A 97 vegyes etnikai jellegű faluból román relatív többségű 49, 23 magyar, 10 sváb, 11 szász, 2 rutén és 2 relatív többségű szerb.

25. Az erdélyi megyék nemzetiségi összetétele 1923-ban

Megyék	Román		Magyar		Német		Zsidó		Egyéb		Össz népesség
	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%	
Alsó-Fehér	178 256	84,65	24 107	11,45	4 503	2,14	3 020	1,43	683	0,32	210 569
Arad	245 425	57,80	99 565	23,45	53 801	12,67	9 287	2,19	16 523	3,89	424 601
Bihar	295 803	60,94	150 501	31,01	2 951	0,61	26 678	5,50	9 431	1,94	485 364
Beszterce-Naszód	101 613	73,35	5 893	4,25	20 560	14,84	8 186	5,91	2 286	1,65	138 538
Brassó	77 977	51,80	38 213	25,39	31 851	21,16	2 165	1,44	320	0,21	150 526
Csík	9 493	7,78	110 513	90,53	325	0,27	1 157	0,95	581	0,48	122 069
Fogaras	65 004	83,14	5 857	7,49	6 686	8,55	352	0,45	285	0,36	78 184
Háromszék	26 383	20,02	103 669	78,65	535	0,41	671	0,51	549	0,42	131 807
Hunyad	278 231	79,81	47 600	13,65	11 700	3,36	4 216	1,21	6 883	1,97	348 630
Kisküküllő	82 713	56,62	37 891	25,94	20 616	14,11	1 781	1,22	3 095	2,12	146 096
Kolozs	212 572	62,05	105 393	30,76	3 404	0,99	17 898	5,22	3 314	0,97	342 581
Krassó	346 943	76,23	21 800	4,79	54 700	12,02	2 876	0,63	28 835	6,34	455 154
Maros-Torda	114 294	41,41	130 990	47,46	13 943	5,05	11 732	4,25	5 015	1,82	275 974
Máramaros	100 384	66,33	6 200	4,10	1 268	0,84	38 590	25,50	4 900	3,24	151 342
Nagyküküllő	80 004	49,06	16 572	10,16	64 676	39,66	1 150	0,71	684	0,42	163 086
Szatmár	194 364	57,02	83 422	24,48	23 637	6,93	36 676	10,76	2 743	0,80	340 842
Szeben	123 997	65,39	6 131	3,23	55 744	29,40	2 425	1,28	1 318	0,70	189 615
Szilágy	181 141	58,02	99 116	31,75	14 611	4,68	10 751	3,44	6 570	2,10	312 189
Szolnok-Doboka	172 307	77,97	32 896	14,89	1 895	0,86	12 751	5,77	1 132	0,51	220 981
Temes-Torontál	190 717	40,28	67 179	14,19	167 799	35,44	7 851	1,66	39 970	8,44	473 516
Torda-Aranyos	137 299	76,66	37 771	21,09	1 768	0,99	1 943	1,08	310	0,17	179 091
Udvarghely	6 260	4,79	122 133	93,49	393	0,30	1 212	0,93	638	0,49	130 636
Összesen	3 221 180	58,87	1 353 412	24,74	557 366	10,19	203 368	3,72	136 065	2,49	5 471 391

Forrás: Magyar kisebbség, 8/1926, 312-313. old.

VÉCSEI KÁROLY

25. a Románok és magyarok aránya az erdélyi megyékben 1923-ban N. Istrate nyomán

Megye	Román	Megye	Magyar
Fogaras	83,17	Udvarhely	93,57
Alsó-Fehér	84,70	Csik	90,53
Hunyad	79,80	Háromszék	78,76
Szolnok-Doboka	77,97	Maros-Torda	47,47
Szörény	76,22	Kolozs	30,76
Torda	76,67	Bihar	31,01
Krassó-Szörény	74,90	Szilágys	31,75
Beszterce	73,35	Brassó	25,28
Szeben	65,39	Kisküküllő	25,94
Kolozs	65,05	Szatmár	24,48
Bihar	60,94	Arad	23,50
Szatmár	57,03	Szolnok-Doboka	14,88
Szilágys	58,02	Hunyad	13,65
Kisküküllő	56,62	Nagyküküllő	10,16
Máramaros	66,33	Alsó-Fehér	11,46
Maros-Torda	41,42	Máramaros	4,10
Brassó	51,83	Szörény	6,26
Nagyküküllő	49,06	Fogaras	7,48
Temes-Torontál	40,28	Krassó	2,00
Háromszék	20,01		
Csik	7,78		
Udvarhely	4,78		

Forrás: Magyar kisebbség. 15—16/1929, 614—615. oldal.

26. Néhány erdélyi város magyar lakosságának aránya 1920, 1923 és 1927-ben

Városok	1920	1923	1927
Székelyudvarhely	94,7	86,7	83,0
Csikszerecs	73,1	74,3	76,6
Sepsiszentgyörgy	83,5	78,6	75,2
Marosvásárhely	74,7	65,1	49,7
Kolozsvár	49,8	49,1	46,7
Torda	59,3	54,3	45,3
Szatmár	66,9	41,1	42,9
Arad	63,0	51,6	43,3
Brassó	37,5	33,0	36,9

Megjegyzés: Az 1923-as összeírás a parlamenti választásokra készült, míg az 1927. évi a prefekturák hajtották végre mindennemű szakmai apparátus nélkül. Ezen összeírások fő célja a magyar lakosság számarányának minden eszközzel való csökkentése.

Forrás: Magyar kisebbség. 15—16/1929. 619 old.

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

27. Néhány erdélyi város román lakosságának aránya 1923-ban és 1927-ben I. Nistor szerint

Város	1923	1927
Dés	38,47	48,6
Déva	36,36	47,8
Torda	39,13	46,4
Beszterce	36,65	37,1

Forrás: Magyar kisebbség, 15–16/1929, 619 old.

28. A szászok és svábok aránya 1927-ben, egyes erdélyi megyékben

Megyék	Szászok	Megyék	Svábok
Szeben	29,1	Temes-Torontál	38,0
Brassó	20,6	Krassó	13,6
Kisküküllő	16,2	Arad	13,1
Beszterce-Naszód	15,4	Szörény	10,0
Nagyküküllő	4,7	Szilágy	6,6
Maros-Torda	4,5	Szatmár	4,5
Alsó-Fehér	3,7	Máramaros	2,4
Hunyad	2,4		

Megjegyzés: A német lakosság összesen 723 000 lélek (4,3%) Romániában.

Forrás: A magyar kisebbség 15–16/1929, 618 old.

29. Nagy-Románia lakosságának nemzetiségi összetétele 1927-ben

Etnikum	Abszolút számban	Arányban
Román	12 446 802	73,48
Magyar, székely	1 307 993	7,72
Szászok, svábok, németek	778 518	4,60
Ukránok	448 336	2,65
Zsidók	779 993	4,60
Bolgárok	357 881	2,11
Oroszok	308 881	1,82
Török, tatár, gagauz, egyéb	220 120	1,30
Csehszlovákok, görögök, örmények stb.	291 550	1,72
Összesen	16 940 074	100,00
Nemzetiségek	4 493 272	26,52

Forrás: Magyar kisebbség 17/1929, 638, 639 oldalak.

VÉCSEI KÁROLY

30. A zsidó lakosság aránya 1927-ben néhány erdélyi megyében

Megeyék	%-ban
Máramaros	23,2
Szatmár	9,6
Bihar	5,8
Csük	5,1
Szilágy	4,4
Szolnok-Doboka	4,0
Beszterce-Naszód	4,0
Maros-Torda	3,9
Arad	2,5
A többi megyében 2% alatt	

Forrás: Magyar kisebbség 15—16/1929. 618 old.

A zsidók aránya az akkori Románia összlakosságában 4,7% 779 993 lélek.

31. Erdély lakossága felekezet és anyanyelv szerint 1927-ben

Felekezet	Összlakosság abszolút számban	%
Ortodox	2 086 097	36,62
Görög katolikus	1 336 000	23,45
Római katolikus	972 924	17,08
Református	730 034	12,82
Lutheránus	297 565	5,22
Izraelita	203 191	3,57
Unitárius	70 654	1,24
Összesen	5 696 465	100,00
Anyanyelv felekezet		
Román anyanyelvű		
Ortodox	1 974 701	62,28
Görög katolikus	1 186 048	37,41
Római katolikus	5 837	0,18
Lutheránus	1 785	0,06
Református	1 260	0,04
Izraelita	609	0,02
Unitárius	363	0,01
Egyéb		
Összesen	3 170 603	100,00
Magyar anyanyelvű		
Református	722 734	42,07
Római katolikus	637 265	37,09
Unitárius	69 976	4,07
Lutheránus	45 528	2,65
Engedélyezett vallási	1 475 503	85,88
Izraelita	142 437	8,29
Görög katolikus	85 504	4,98
Ortodox	14 602	0,85
Nem engedélyezett vallási	242 543	14,12
Összesen	1 718 046	100,00
Német anyanyelvű		
Római katolikus	277 284	47,36
Lutheránus	245 878	41,99
Izraelita	59 942	10,24
Református	1 180	0,20
Ortodox	834	0,14
Görög katolikus	420	0,07
Összesen	585 538	100,00

MIGRÁCIÓ ÉS URBANIZÁCIÓ ROMÁNIÁBAN

32. A román és magyar nemzetiségű városi lakosság 1977-ben

A megye	A megye össz-lakossága	Ebből				
		a városi lakosság	a románok		a magyarok	
			száma	aránya	száma	aránya
Fehér	409 634	178 784	161 171	90,15	12 111	6,77
Hunyad	514 436	339 135	300 986	88,75	31 639	9,33
Beszterce-Naszód	2 686 628	68 149	60 425	88,67	6 082	8,92
Krassó-Szörény	385 577	190 598	159 824	83,85	7 002	3,67
Brassó	582 863	402 504	331 904	82,46	49 638	12,33
Máramaros	492 860	218 547	170 172	77,87	42 011	19,22
Szeben	481 645	270 322	201 702	74,62	17 042	6,30
Arad	512 020	235 013	171 428	72,94	42 122	17,92
Kolozs	715 507	398 883	285 097	71,47	108 832	27,28
Temes	696 884	356 296	253 594	71,18	45 770	12,85
Szilágy	264 569	63 641	42 958	67,50	19 837	31,17
Bihar	633 094	238 014	134 139	56,36	98 845	41,53
Szatmár	393 840	149 915	83 927	55,98	63 045	42,05
Máros	605 345	244 720	115 171	47,06	118 277	48,33
Hargita	326 310	121 913	25 913	21,26	94 636	77,63
Kovácsna	199 017	82 217	16 620	20,21	64 269	78,17
Összesen	7 500 229	3 558 651	2 515 031	70,67	821 158	23,07

Megjegyzés: Ez alkalommal eltekintünk a nemzetiségek számától és arányától.

Forrás: Recensământul Populației și al locuințelor — Vol.I. Populația — Structura Demografică. Direcția Centrală de statistică 1980. București.

614—617. oldal.

33. A román magyar és német nemzetiségű-anyanyelvű lakosság az erdélyi, bánsági és partiumi megyékben az 1977-es népszámlálás adatai alapján²

Megeye	A megye össz-lakossága	Román	%	Magyar	%	Német	%
Arad	512 020	384 218	75,04	71 983	14,06	38 366	7,49
Fehér	409 634	370 095	90,35	25 487	6,22	11 129	2,72
Bihar	633 094	416 426	65,78	196 220	30,99	625	0,11
Beszterce-Naszód	286 628	262 785	91,68	19 955	6,96	2 253	0,79
Brassó	582 863	471 281	80,86	70 208	12,05	35 940	6,17
Krassó-Szörény	385 577	329 872	85,55	8 029	2,08	19 975	5,18
Kolozs	715 507	539 280	75,37	167 473	23,41	1 505	0,21
Kovácsna	199 017	41 060	20,63	155 133	77,95	202	0,10
Hargita	326 310	45 947	14,08	275 759	84,51	200	0,06
Hunyad	514 436	473 408	92,02	33 826	6,58	4 243	0,82
Máramaros	492 860	398 649	80,88	56 332	11,43	3 183	0,65
Máros	605 345	310 226	51,25	264 567	43,71	17 439	2,88
Szatmár	393 840	230 966	58,64	150 389	38,19	2 250	0,57
Szilágy	264 569	197 920	74,81	62 568	23,65	86	0,03
Szeben	481 645	352 214	73,13	20 679	4,29	92 120	19,13
Temes	696 884	486 179	69,76	72 699	10,43	93 911	13,48

²A cigány lakosság adatait nem reprodukáltuk, mert teljesen valószínű, hogy (75 696 cigány nemzetiségű lakost "hoztak" ki a recenzorok).

VÉCSEI KÁROLY

34. Románia lakosságának nemzetiségi összetétele 1977-ben (%)

Etnikum	"Nemzetiségi és anyanyelv" ³	Anyanyelv ⁴	Nemzetiség ⁴	A két forrás közötti különbség	
Román	89,1	88,1	88,1	+24 635	+210 084
Magyar	7,8	8,0	7,9	—50 062	—42 285
Német	1,5	1,6	1,6	—14 666	—16 542
Cigány	0,4	0,4	1,1	—1 677	—151 702
Zsidó	0,1	0,0	0,1	+21 238	—
Egyéb összesen	0,9	1,0	1,2	—24 343	—44 430
Ukrán	0,2	0,2	0,2	—2 836	—2 950
Szerb-horvát	0,2	0,2	0,2	—1 387	—3 677
Orosz	0,1	0,1	0,1	—11 505	—3 726
Tatár	0,1	0,1	0,1	—791	—2 861
Szlovák	0,1	0,1	0,1	—521	—1 773
Török	0,1	0,1	0,1	—1 159	—2 672
Bolgár	0,0	0,0	0,0	—418	—1 105
Cseh	0,0	0,0	0,0	—234	—2 176
Görög	0,0	0,0	0,0	—551	—1 170
Lengyel	0,0	0,0	0,0	—319	—1 160
Örmény	0,0	0,0	0,0	—107	—932
Egyéb ⁵	0,0	0,1	0,1	—4 515	—20 228
Összesen	21 559 910 100,0%	21 559 910 100,0%	—		

³Megjegyzés: A Recensământul populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977. Vol. I. szerint.

⁴Az Anuarul statistic al României, 1990. Buc., 64—65. oldal.

⁵A székely: "nemzetiségűek" száma 1075, a székely: "anyanyelvűeké" pedig mindössze 50 volt.